

COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD

PLANA GÀIDHLIG

2007-2011

**Plana airson na Gàidhlig a rèir earrann 3
de Achd na Gàidhlig (Alba) 2005**

CLÀR-INNSE	
Geàrr-chunntas	1
Co-theacsa	7
Achd na Gàidhlig (Alba)	9
An t-ùghdarras agus a sgìre obrachaidh	10
A' Ghàidhlig ann an Comhairle na Gàidhealtachd	11
Bun-dhleastanasan	13
Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle	15
Stiùireadh air a' Ghàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle	21
Cuideachadh le cur Plana Nàiseanta na Gàidhlig an gnìomh	23
Prionnsabail planadh cànan	25
Gàidhlig san dachaigh	26
Foghlam Gàidhlig	28
Gàidhlig sa Choimhearsnachd	35
Structar Taice	41
Taic airson leasachadh	43
Sgrùdadh cur-an-gnìomh a' Phlana	46
Neach-ionaid na Comhairle	46
Beag-fhaclair agus Giorrachaidhean	47

**PLANA GÀIDHLIG
COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD
2007-2011**

GEÀRR-CHUNNTAS

GEÀRR-CHUNNTAS

Ro-ràdh

Tha Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd a' dol le Plana Nàiseanta na Gàidhlig a dh'fhoillsich Bòrd na Gàidhlig ann an 2007. Bidh a' Chomhairle a' co-obrachadh ri Bòrd na Gàidhlig gus a chur an gnìomh.

Tha am Plana stèidhte air co-ionannachd spèis dhan Ghàidhlig agus dhan Bheurla. 'S e bun-phrionnsabal a' Phlana gum bi a' Ghàidhlig na pàirt 'àbhaisteach' de dhòigh-beatha na Gàidhealtachd, agus, mar sin, gum bithear mothachail oirre nuair a thathar a' planadh agus a' cur an gnìomh obair na Comhairle.

Tha am Plana a' cur an cèill prògram leasachaidh cheithir bliadhna. Sa gheàrr-chunntas a leanas, tha iomairtean ùra air an comharrachadh le rionnaig gus sgaradh a dhèanamh eadar iad agus iomairtean a tha a' dol an-dràsta: cumaidh iad sin a' dol mar a tha iad no thèid an leudachadh agus an leasachadh.

Bun-dhleastanasan: Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle

Bheir a' Chomhairle cothrom dhan phoball seirbheisean fhaotainn sa Ghàidhlig tro na rudan a leanas

- sgrùdadh air cleachdadh na Gàidhlig ann an libhrigeadh sheirbheisean, agus plana leasachaidh*
- freagairt sa Ghàidhlig do litrichean agus fiosan eile sa chànan sin, taobh a-staigh an ama àbhaistich
- aithisgean, sgrìobhainnean agus foirmean dà-chànanach
- cothrom a bhith aig daoine bruidhinn sa Ghàidhlig ri luchd-obrach na Comhairle ma ghabhas
- neach-obrach le Gàidhlig a bhith air fhadhadh ann an Ionad Sheirbheisean na Comhairle*
- sgeama bhaidisichean gus an aithnichear luchd-obrach a dhèiligeas ri ceistean ann an Gàidhlig*
- measadh air buaidh gach iomairt ùir air a' Ghàidhlig
- foillseachadh gu bheil na seirbheisean sin rim faotainn sa Ghàidhlig.

Bun-dhleastanasan: Mothachadh mun Ghàidhlig

Nì a' Chomhairle daoine mothachail mun Ghàidhlig is cruthaichidh i deagh-ghean dhi, tro

- bhith cur follaiseachadh na Gàidhlig air stèidh nas cunbhalaiche*
- taic do Bhòrd na Gàidhlig le margaidheachd, ag amas air mothachadh a thogail mun Ghàidhlig*
- cleachdadh na Gàidhlig, leis a' Bheurla, air soidhnichean, sgrìobhainnean agus suaicheantasan
- togail ìomhaigh na Gàidhlig le i bhith air a labhairt ann an suidheachaidhean poblach
- brosnachadh, còmhla ri feadhainn eile, tachartasan sa choimhearsnachd ag amas air mothachadh mun Ghàidhlig a thogail, is a bhith a' toirt a-steach na Gàidhlig ann an tachartasan coitcheann
- cur ri na tha de Ghàidhlig air làrach-lìn is eadra-lìon na Comhairle
- stèidheachadh ionad dà-chànanach air làrach-lìn na Comhairle*.

Bun-dhleastanasan: Luchd-obrach

Gus na tha seo uile a chur an gnìomh, cruthaichidh a' Chomhairle sgioba de luchd-obrach le Gàidhlig tro

- poileasaidh fastaidh ag aithneachadh na Gàidhlig mar sgil-obrach ann an raointean sònraichte*
- deasachadh cùrsa barantaichte ann an Gàidhlig do luchd-obrach nan seirbheisean poblach*
- cothrom do luchd-obrach a' Ghàidhlig ionnsachadh le sùil ri bhith ga cleachdadh nan obair, agus fileantach a bhith a' leasachadh an eòlais a tha aca air litreachadh is gràmar na Gàidhlig
- deasachadh chùrsaichean inntrigidh luchd-obrach a tha a' toirt fiosrachadh mun Ghàidhlig.

Cuideachadh le cur Plana Nàiseanta na Gàidhlig an gnìomh: Gàidhlig san Dachaigh

Tha dachaigh agus teaghlach air leth cudromach airson ginealaich ùr a thogail le Gàidhlig agus gus obair nan sgoiltean a dhaingneachadh. Brosnaichear pàrantan gu bhith a' cleachdadh na Gàidhlig san dachaigh le

- bhith ag obair le Bòrd na Gàidhlig gus mothachadh a thogail mun chuspair seo
- bhith toirt comhairle do phàrantan tro choinneamhan, bùthan-obrach agus tadhal dhachannan
- taic phractaigeach, mar clasaichean Gàidhlig agus seirbheis iasaid stuthan
- coiteachadh airson barrachd stòrasan is sheirbheisean a bheir taic dhan Ghàidhlig san dachaigh
- feuchainn ri bhith cinnteach gu bheil luchd-libhrigidh sheirbheisean teaghlaich a' toirt fa-near feumalachdan theaghlaichean airson seirbheisean sa Ghàidhlig, gu h-àraidh Seirbheis na Slàinte
- a' cur dara co-labhairt air dòigh mu Ghàidhlig san dachaigh*
- a' cumail ceanglaichean ris an òigridh a thàinig tro fhoghlam tro mheadhan na Gàidhlig.

Cuideachadh le cur Plana Nàiseanta na Gàidhlig an gnìomh: Foghlam Gàidhlig

Leanaidh Comhairle na Gàidhealtachd a' tabhann roghainn chothroman air a' Ghàidhlig ionnsachadh is air eòlas a chur air cultar na Gàidhlig ann an sgoiltean agus ionadan foghlaim agus ann am foghlam inbheach, adhartach agus àrd-ìre. Leudaichidh i air seo mar a bhios iarrtas air agus cuiridh i teagasg a' chàin air adhart an dàimh ri eòlas air cultar farsaing na Gàidhlig. Nì i seo tro cho-obrachadh ri Bòrd na Gàidhlig gus Ro-innleachd Nàiseanta air Foghlam Gàidhlig a chur an gnìomh a rèir a' chlàr-ama aice. Gu h-àraidh

- bidh prìomh àite aig a' Chomhairle ann an raon foghlaim ro-sgoile agus cùraim-chloinne Gàidhlig
- nìthear sgrùdadh agus plana-gnìomh airson seirbheis 0-3 Gàidhlig agus cùram-chloinne fad-latha*
- bheirear barrachd cothrom do phàrantan agus clann a' Ghàidhlig ionnsachadh còmhla
- dèiligear le deagh-rùn ri iarrtas phàrantan airson foghlam bun-sgoile tro mheadhan na Gàidhlig
- brosnachar foghlam tron Ghàidhlig anns na sgìrean sa bheil e an-dràsta agus ann an sgìrean ùra*
- stèidhichear sgoiltean Gàidhlig nuair a dh'èireas an cothrom sin a dhèanamh*
- leasaichear Bun-sgoil Ghàidhlig Inbhir Nis mar fhòcas airson na Gàidhlig an Inbhir Nis, mar dheagh eisimpleir air foghlam tron Ghàidhlig agus airson feuchainn a-mach dhòighean ùra *

- bidh post ann am Bun-sgoil Ghàidhlig Inbhir Nis gus dàimh a dhèanamh ris a' choimhearsnachd*
- stèidhichear Buidheann-obrach Àrd-sgoile airson àireamh chuspairean tron Ghàidhlig a chur am meud, foghlam luchd-ionnsachaidh a leudachadh is eòlas air a' Ghàidhlig a thoirt do gach sgoileir*
- leudaichear foghlam tro mheadhan na Gàidhlig san àrd-sgoil gu còig cuspairean anns gach sgoil*
- nithear sgrùdadh agus plana gus 'Gàidhlig luchd-ionnsachaidh sa bhun-sgoil' (GLPS) a leudachadh
- gheibh a h-uile sgoilear sa Ghàidhealtachd eòlas air a' Ghàidhlig agus cultar na Gàidhlig*
- cruthaichear àrainn dhà-chànanach anns gach sgoil le roinnean-sgoile tro mheadhan na Gàidhlig
- nithear sgrùdadh air curaicealaim foghlam tro mheadhan na Gàidhlig gus tomhas a dhèanamh air na tha e a' gabhail a-steach dhen dualchas, le sùil ri beàrnan a chomharrachadh agus a lionadh*
- stèidhichear clasaichean Gàidhlig co-òrdanaichte is leanailteach do inbhich ann an sgìrean ùra*
- cuirear air dòigh buidhnean gnìomh/còmhraidh do luchd-ionnsachaidh inbheach ann an sgìrean ùra
- cuirear air dòigh oideachadh litearra is agus gràmair do dhaoine a tha fileanta sa Ghàidhlig*
- obraichear còmhla ri buidhnean eile gus àireamh luchd-teagaisg le Gàidhlig a chur am meud
- cumaidh a' Chomhairle suas agus leudaichidh i a seirbheis stuth-teagaisg Ghàidhlig fhèin
- nithear sgrùdadh air solar Ghàidhlig anns na leabharlainn agus ullaichear plana leasachaidh*
- cuidichear cuairtean ionadail/eadar-nàiseanta don òigridh, luchd-ionnsachaidh agus teaghlachan agus cruinnichidhean òigridh*
- cumar coinneamhan gu cunbhalach air foghlam tro mheadhan na Gàidhlig do luchd-obrach foghlaim, agus co-labhairtean eile air pàirtean eile de raon leasachaidh na Gàidhlig*.

Cuideachadh le cur Plana Nàiseanta na Gàidhlig an gnìomh: Gàidhlig sa Choimhearsnachd

Meudaichidh a' Chomhairle cothroman gus a' Ghàidhlig a chleachdadh sa choimhearsnachdan le bhith

- cuideachadh le buidhnean-taice Gàidhlig a stèidheachadh aig ìre ionadail*
- brosnachadh bhuidhnean mar sin gu bhith a' dèanamh phlanaichean leasachaidh dhan Ghàidhlig*
- cuideachadh nam buidhnean ionadail gus goireasan no ionadan a chruthachadh a bheir cothrom do dhaoine coinneachadh agus a bhith ri cur-seachadan sòisealta sa Ghàidhlig*.

Amasidh a' Chomhairle gum bi na cur-seachadan a tha i a' ruith ann an sgìrean le foghlam tron Ghàidhlig, no le dualchas Gàidhlig, a' gabhail a-steach roghainnean sa Ghàidhlig. Bidh prògram sònraichte ann de chur-seachadan sa Ghàidhlig do sgoilearan ann am foghlam tron Ghàidhlig. Tro Phrògram Cho-òrdanaichean nan Sgoiltean Gnìomhach, trènaidh i coidsichean le Gàidhlig agus ruithidh i spòrs tron Ghàidhlig*.

Brosnaichear daoine gus compàirt a bhith aca ann an dualchas agus ealain na Gàidhlig le bhith

- deasachadh, le Bòrd na Gàidhlig, ro-innleachd nàiseanta airson cultar is ealain na Gàidhlig*
- cur taic ri tachartasan cultarach Gàidhlig agus na buidhnean a tha gan cur air adhart

- leudachadh air na tha de Ghàidhlig ann am fèisean mar Blas
- co-luadar ri luchd-stiùiridh nam mòdan ionadail gus na mòdan a dhèanamh nas tarraingiche*
- leantainn le aonta leis a' Chomunn Ghàidhealach gus aoidheachd a thoirt dhan Mhòd Nàiseanta Rìoghail air a' Ghàidhealtachd a h-uile trì bliadhna
- dèanamh òigridh ann an sgoiltean is ann am buidhnean mothachail mu chultar na Gàidhlig
- ruith pròiseact pileat ann an sgoiltean gus sgilean ioma-mheadhan a theagasg ann an Gàidhlig*
- ruith, le feadhainn eile, bùthan-obrach air sgrìobhadh cruthachail gus tàlant ùr a thoirt air adhart
- cur shoidhnichean anns gach Leabharlann sa Ghàidhealtachd mu stuthan Gàidhlig*
- gabhail pàirt ann an ro-innleachd gus foillseachadh Gàidhlig a leasachadh*.

Nì a' Chomhairle muinntir na Gàidhealtachd is luchd-tadhail mothachail air dualchas na Gàidhlig tro

- bhith brosnachadh dualchas Gàidhlig na Gàidhealtachd tro Sheirbheis nan Taighean-tasgaidh
- bhith cleachdadh na Gàidhlig barrachd ann an taighean-tasgaidh na Gàidhealtachd uile
- Co-òrdanaichean Cultair a bhith a' ruith phròiseactan gu cunbhalach dhan òigridh mun dualchas*
- bhith leudachadh air na tha de Ghàidhlig air an làraich-lìn, Am Baile
- bhith ruith phròiseactan a tha dèanamh feum de eòlas eachdraidheil an luchd-labhairt as sine*
- bhith deasachadh pac-teagaisg air dualchas na Gàidhealtachd do sgoiltean agus buidhnean òigridh*
- bhith brosnachadh bhuidhnean eile gus tuigse a thoirt do dhaoine air àite na Gàidhlig ann an cultar agus dualchas na Gàidhealtachd an dàimh ri iomairtean àrainneachd no eachdraidh.

Structar Taice: Taic airson leasachadh

Cuiridh a' Chomhairle structar làidir air chois, le Comataidh Ghàidhlig agus Sgioba Leasachaidh Gàidhlig, a bhios comasach air taic a thoirt do leasachaidhean a' Phlana, an dà chuid gu gnìomhach agus gu poilitigeach. Gabhaidh seo a-steach a bhith

- a' deasachadh Plana Gàidhlig a h-uile ceithir bliadhna
- ro-innleachd airson cur an gnìomh a' phlana a tha a' bualadh air gach seirbheis dhen Chomhairle*
- ag ainmeachadh na Comataidh Ghàidhlig gu bhith a' stiùireadh poileasaidh is planadh na Gàidhlig, le Stiùiriche an Fhoghlaim, Cultar is Spòrs a' gabhail a' phrìomh uallach airson na Gàidhlig*
- a' stèidheachadh Sgioba Gàidhlig, fo Mhanaidsear Leasachaidh na Gàidhlig*
- a' stèidheachadh Buidheann Ro-innleachd a' Phlana Ghàidhlig le riochdairean o gach Seirbheis*
- a' co-obrachadh le, agus a' brosnachadh, buidhnean eile ague bhith coileanadh amasan a' Phlana
- cuir air dòigh rannsachadh gus am bi co-dhùnaidhean a thaobh cur-an-gnìomh a' Phlana stèidhte air fiosrachadh agus comhairle earbsach.

**PLANA GÀIDHLIG
COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD
2007-2011**

CO-THEACSA

ACHD NA GÀIDHLIG (ALBA)

Ghabh a' Phàrlamaid Albannach ann an 2005 ri Achd na Gàidhlig (Alba). Tha trì earrainnean eadar-cheangailte san Achd

- stèidheachadh buidheann reachdail airson na Gàidhlig, Bòrd na Gàidhlig
- cur ìmpidh air Bòrd na Gàidhlig Plana Nàiseanta Gàidhlig a dheasachadh
- toirt ùghdarras do Bhòrd na Gàidhlig òrdugh reachdail a thoirt do bhuidheann phoblach sam bith an Alba ag iarraidh orra Plana Gàidhlig a dheasachadh a nochdas mar a chleachdar a' Ghàidhlig san obair aca.

Chaidh Bòrd na Gàidhlig a stèidheachadh mar Bhuidheann Poblach Neo-roinneil ann an 2006 agus dh'fhoillsich e Plana Nàiseanta na Gàidhlig (a' gabhail a-steach Ro-innleachd Nàiseanta airson Foghlam Gàidhlig) sa bhliadhna an dèidh sin. 'S e amas a' Phlana Nàiseanta lèirsinn a' Bhùird a chur an gnìomh 'gum bi cànan beòthail fallain againn a tha a' dol am meud agus air a bheil meas am measg gach cànan is cultar ann an Alba'.

B' e Comhairle na Gàidhealtachd aon de na sia ùghdarrasan poblach dhan tug Bòrd na Gàidhlig òrdugh reachdail airson Plana Gàidhlig fhoillseachadh, taobh a-staigh modh-obrach a' Phlana Nàiseanta, ann an 2007. Ann a bhith a' cur a' phlana còmhla, bha a' Chomhairle mothachail air a' Phlana Nàiseanta agus air an sgrìobhainn, 'Stiùireadh air Leasachadh Phlanaichean Gàidhlig' a dh'fhoillsich Bòrd na Gàidhlig san Iuchar 2007.

Tha an Stiùireadh a' toirt comhairle air leasachadh agus cruth Plana Gàidhlig. A thaobh susbaint, mar eisimpleir, tha e a' toirt eisimpleirean de bhun-dhleastanasan a bu chòir a bhith ann am Plana agus dòighean sam faod ùghdarras cuideachadh le bhith a' cur Plana Nàiseanta na Gàidhlig an gnìomh. Cuideachd, tha Plana na Comhairle a' gabhail ri na prionnsabalan planadh cànan ann an earrann 3 dhen Phlana Nàiseanta. Is e sin togail cànan, cleachdadh cànan, inbhe cànan agus corpas cànan cho math ri na cùisean reachdail eile ann an earrann 4 dhen Stiùireadh, is e sin gum bu chòir do ùghdarrasan poblach na Planaichean Gàidhlig aca ullachadh leis an amas gum bi a' Ghàidhlig air a cleachdadh uiread 's a ghabhas. Feumaidh iad cuideachd aire a thoirt do iarrtasan sam bith a thig thuca a thaobh a bhith a' cleachdadh na Gàidhlig.

* * * *

Tha Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd a' toirt suim dhan phrìomh phrionnsabal ann am Plana Nàiseanta na Gàidhlig gum bu chòir an aon mheas a bhith air a' Ghàidhlig agus a' Bheurla. Tha e na amas aig a' Phlana gur e rud 'àbhaisteach' a bhios sa chànan san t-seadh gum bithear mothachail oirre anns gach roinn de obair na Comhairle agus gum faicear i fhèin agus a dualchas mar phàirt bhunaiteach de bheatha na Gàidhealtachd

AN T-ÙGHDARRAS AGUS A SGÌRE OBRACHAIDH

Comhairle na Gàidhealtachd

'S e Comhairle na Gàidhealtachd aon de 32 ùghdarrasan ionadail na h-Alba. Tha i a' frithealadh 215,000 neach 's a' còmhachadh 26,484 cil. ceàrnagach. Tha 80 Ball an urra ri buidseat £518 millean. Tha 14 uàrdan ann le ceathrar Bhall agus 8 le triùir agus 3 Sgìrean: Gallaibh, Cataibh is Taobh Sear Rois; Ros, An t-Eilean Sgitheanach is Loch Abar; Inbhir Nis, Inbhir Narann, Bàideanach is Srath Spè; agus Comataidh Cathair-bhaile an Inbhir Nis.

Is iad Comataidhean Ro-innleachdail na Comhairle: Sgrùdadh is Inbhe; Foghlam, Cultar agus Spòrs; Gàidhlig; Taigheadas agus Obair Shòisealta; Dealbhachadh, Àrainneachd is Leasachadh; Stòrasan; agus Seirbheisean Còmhachadh, Àrainneachd agus Coimhearsnachd. Tha 12,800 luchd-obrach aig a' Chomhairle sna seirbheisean seo: Oifis an Àrd-Cheannard; Foghlam, Cultar agus Spòrs; Ionmhas; Taigheadas agus Seilbh; Dealbhachadh agus Leasachadh; Obair Shòisealta; Còmhachadh, Àrainneachd agus Coimhearsnachd.

A' Ghàidhlig air a' Ghàidhealtachd

Bha a' Ghàidhlig uair air a bruidhinn air feadh na Gàidhealtachd. Tha ainmean-àitean nam fianais air an sin chun an latha an-diugh. Bha, agus tha, dualchas na Gàidhlig cudromach a thaobh fèin-iomhaigh shònraichte na sgìre.

Bha Gàidhlig aig 12,670 duine sa Ghàidhealtachd aig àm cunntas-sluaigh 2001, no 6% dhen t-sluagh gu lèir (208,914). Bha seo a' gabhail a-steach còrr is 4,000 san Eilean Sgitheanach is Loch Aillse, trian de shluagh na sgìre sin. Bha grunnan cuideachd ann am bailtean mar Inbhir Nis, Inbhir Pheofharain is An Gearasdan, is tha ùidh a' nochdadh às ùr ann an sgìrean far nach robh an dualchas cho làidir o chionn greise, mar taobh sear Rois is Gallaibh. Air sgàth sin, tha na molaidhean a' bualadh air sgìre na Comhairle gu lèir.

Tha a' Ghàidhlig air a bhith feumail a thaobh obraichean sa Ghàidhealtachd o chionn grunn bhliadhnaichean, gu h-àraidh ann am foghlam, craoladh agus leasachadh. Tha mòran a' gabhail ùidh às ùr ann an ceòl is òrain na Gàidhlig agus tha sin a' toirt piseach air cultar na Gàidhealtachd agus a' dèanamh na sgìre tarraingeach do luchd-tadhail.

Tha a' Ghàidhlig cudromach dhan Ghàidhealtachd: tha coimhearsnachdan air feadh na sgìre far a bheil a' Ghàidhlig ga bruidhinn; tha barrachd is barrachd dhaoine a' nochdadh ùidh innte; tha mòran ga h-ionnsachadh no a tha airson gun ionnsaich a' chlànn aca i. Tha sin uile a' sealltainn mar a tha an cànan, a bha daoine a' smaoinichadh a bha aig uchd bàis, ag ath-bheothachadh air a' Ghàidhealtachd. Tha Comhairle na Gàidhealtachd a' tuigsinn an uallaich a tha oirre gus cuideachadh le gleidheadh na cuid phrìseil seo de dhualchas na h-Alba agus tha sin air a chur an cèill sa Phlana seo.

A' GHÀIDHLIG ANN AN COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD

An suidheachadh aig an àm seo

Sna bliadhnaichean a chaidh seachad, tha Comhairle na Gàidhealtachd air cuideam a chur air foghlam, gu h-àraidh foghlam tron Ghàidhlig, gu bhith a' brosnachadh na Gàidhlig.

Tha prìomh àite air a bhith aig Comhairle na Gàidhealtachd ann an leasachadh foghlam tron Ghàidhlig gu nàiseanta. Aig an àm seo tha mu 1,500 sgoilear ann am 20 sgìre sa Ghàidhealtachd, aig ìre ro-sgoile, bun-sgoile agus àrd-sgoile ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig. Dh'fhosgail a' chiad Sgoil Ghàidhlig a thogadh a dh'aon ghnòthaich ann an Inbhir Nis ann an 2007.

Cuideachd, tha mu 2,000 sgoilear ag ionnsachadh na Gàidhlig mar chuspair, an dà chuid sa bhun-sgoil agus san àrd-sgoil. Tha 40 bun-sgoil agus 12 àrd-sgoil an sàs agus tha a' Chomhairle cuideachd air cùrsa Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh a chur air loidhne a tha a' toirt cothrom air a' Ghàidhlig ionnsachadh do sgoilearan anns na sgoiltean eile.

Tha a' Chomhairle cuideachd air grunn iomairtean a chur air adhart gus taic a thoirt don Ghàidhlig sa choimhearsnachd agus san dachaigh, a' tarraing na cùis seo gu aire dhaoine, mar eisimpleir, tro Chòmhdhail ann an 2005. An dèidh na còmhdhail, chaidh rannsachadh a dhèanamh air Gàidhlig san dachaigh agus sa choimhearsnachd agus bidh na h-aithisgean sin nan stèidh airson barrachd leasachaidh sna raointean seo ri linn a' Phlana.

Tha luchd-obrach Ionnsachadh agus Cur-seachadan Coimhearsnachd na Comhairle a' libhrigeadh program taic san dachaigh agus sa choimhearsnachd tro chlasaichean is bhùthan-obrach phàrantan agus tro chur-seachadan taobh a-muigh na sgoile do sgoilearan.

Cumar a' dol le program foghlam Gàidhlig na Comhairle agus thèid a dhaingneachadh agus a leudachadh rè àm a' Phlana.

Ach, ged a tha am prìomh chuideam air a bhith air cruthachadh luchd-labhairt ùr tro fhoghlam agus brosnachadh phàrantan gus bruidhinn na Gàidhlig san teaghlach, tha a' Chomhairle a' feuchainn cuideachd ris a' Ghàidhlig a neartachadh na seirbheisean eile.

Tha seo a' gabhail a-steach a bhith a' togail mothachadh mun Ghàidhlig le bhith ga cleachdadh, còmhla ris a' Bheurla, air soidhnichean a-muigh is a-staigh, sgrìobhainnean oifigeil, cinn-litrichean is suaicheantasan agus ann am fiosan-naidheachd, follaiseachd agus sanasachd, fiosan oifigeil agus air làrach-lìn na Comhairle.

Tha duine sam bith a sgrìobhas a-steach sa Ghàidhlig a' faighinn freagairt sa Ghàidhlig agus tha cuid de fhoirmean rim faotainn sa Ghàidhlig no ann an riochd dà-chànanach.

Chan eil a' Ghàidhlig ga cleachdadh gu ìre mhòr sam bith ann a bhith toirt seachad fiosrachadh poblach, freagairt fònaichean, ann an ionadan fàilteachais is oifisean no ann an libhrigeadh sheirbheisean na Comhairle uile. San fharsaingeachd, thathar a' gabhail ris nach eil an raon seo air bhunait shlàn no chunbhalach.

Tha prìomh àite air a bhith aig a' Chomhairle ann am brosnachadh nan ealan Ghàidhlig, tro bhith toirt taic do leithid Blas, fèisean agus mòdan agus na buidhnean a tha an sàs anna agus tro phròiseactan ealain air am maoineachadh le diofar bhuidheann, mar Caidreachas Sgrìobhaidh Iain Mhic a' Ghobhainn agus Caidreachas Òrain Màiri Mhòir.

Chaidh gu math le coiteachadh na Comhairle air cùisean mar inbhe phoilitigeach dhan Ghàidhlig, craoladh Gàidhlig agus soidhnichean dà-chànanach. Chaidh aice grunn thursan air buaidh a thoirt air buidhnean com-pàirt agus buidhnean poblach is prìobhaideach sa Ghàidhealtachd a thaobh an deiligidh ris a' Ghàidhlig.

Tha grunn dhreuchdan aig a' Chomhairle airson leasachadh na Gàidhlig, nam measg: Oifigear Leasachaidh Gàidhlig, Oifigear Leasachaidh Mathais (Gàidhlig), Oifigear Foghlaim Tràth agus Cùram-chloinne, Neach-taic Stuth-teagaisg, luchd-obrach Ionnsachadh agus Cur-seachad Coimhearsnachd, Caidreachas Màiri Mhòr, agus tidsearan is luchd-taic-sgoile.

Tha a' Chomhairle a' cosg mu £2.7 millean sa bhliadhna air a' Ghàidhlig, le taic o leithid Riaghaltais na h-Alba agus Bòrd na Gàidhlig.

An t-slighe air adhart

Tha iomradh air grunnan iomairtean ùra sa Phlana. Cuideachd cumaidh mòran de na nithean gu h-àrd a' dol mar a tha iad an-dràsta ach leudaichear air cuid no thèid an atharrachadh agus an cur air stèidh nas cunbhalach rè àm a' Phlana.

Sa Gheàrr-Chunntas, a tha a' tighinn ron Phlana fhèin, tha iomairtean ùra air an comharrachadh le rionnaig airson sgaradh a dhèanamh eadar an fheadhainn ùra agus feadhainn a tha a' dol an-dràsta agus a chumas a' dol no a thèid a leasachadh. Tha barrachd fiosrachaidh mu na h-iomairtean uile anns na h-earrainnean iomchaidh sa chòrr dhen Phlana.

**PLANA GÀIDHLIG
COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD
2007-2011**

BUN-DHLEASTANASAN

CEANGLAICHEAN EADAR PLANA CHOMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD AGUS AN ROINN AIR ‘BUN-DHLEASTANASAN’ DEN STIÙIREADH AIR DEASACHADH PHLANAICHEAN GÀIDHLIG	
BUN-DHLEASTANASAN	Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd
Aithne	
aithne chorporra	Bun-dhleastanasan: Seirbheisean na Comhairle
soidhnichean	Bun-dhleastanasan: Mothachadh mun Ghàidhlig
Conaltradh	
fàilteachas	Bun-dhleastanasan: Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle
fòn	
post agus post-dealain	
foirmean	
coinneamhan poblach	
modh gearain	
Foillseachaidhean	
dàimh phoblach agus na meadhanan	Bun-dhleastanasan: Mothachadh mun Ghàidhlig
stuth clò-bhuailte	Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle
làrach-lìn	Bun-dhleastanasan: Mothachadh mun Ghàidhlig
taisbeanaidhean	
Luchd-obrach	
trèanadh	Bun-dhleastanasan: Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle
ionnsachadh càinain	
fastadh	
sanasachd	

GÀIDHLIG ANN AN SEIRBHEISEAN NA COMHAIRLE

Ro-ràdh

Tha Plana Nàiseanta na Gàidhlig agus an Stiùireadh air Leasachadh Phlanaichean Gàidhlig ag ràdh, fon cheann ‘Bun-dhleastanasan ann am Plana Gàidhlig’, gum bu chòir do phlanaichean cur an cèill mar a chleachdas ùghdarras a’ Ghàidhlig ann an obrachadh na buidhne, mar eisimpleir ann an suaicheantais, foillseachadh agus fastadh luchd-obrach agus mar a bhios a’ Ghàidhlig air a cleachdadh sna seirbheisean a tha an t-ùghdarras a’ toirt seachad. Tha an earrann seo de Phlana a’ cur an cèill molaidhean fon cheann seo.

A’ faotainn sheirbheisean sa Ghàidhlig

Tha e na phàirt chudromach de dhèanamh na Gàidhlig ‘àbhaisteach’ gun urrainn daoine seirbheisean faotainn sa Ghàidhlig mas e sin an toil. Tha am Plana a’ nochdadh mar a tha a’ Chomhairle an dùil togail air na tha i a’ dèanamh an-dràsta gus seo a choileanadh.

Gu sònraichte

- gheibh daoine freagairt ann an Gàidhlig ma sgrìobhas iad ann an Gàidhlig, an taobh-a-staigh dhen ùine àbhaisteach
- nithear aithisgean, sgrìobhainnean agus foirmean dà-chànanach (faic an earrann gu h-ìosal, ‘Stiùireadh air a’ Ghàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle’)
- nithear gach dicheall gus cothrom a thoirt do dhaoine bruidhinn ri luchd-obrach na Comhairle ann an Gàidhlig
- measar leasachaidhean ùra a rèir na buaidh a dh’fhaodadh a bhith aca air a’ Ghàidhlig agus an comas air a’ Ghàidhlig a neartachadh, agus bidh am prionnsabal seo air a nochdadh ann am planadh thairis air seirbheisean na Comhairle uile
- bheirear gu aire dhaoine gu bheil na seirbheisean seo rim faotainn sa Ghàidhlig.

Gus am poileasaidh seo a thoirt gu buil, nì a’ Chomhairle, tràth ann am beatha a’ Phlana, mion-sgrùdadh air cleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle agus a comas gus seo a leasachadh agus deasaichidh i plana airson leudachadh air na tha ann.

Comharraichidh seo raointean sheirbheisean agus sgìrean far an gabhadh barrachd a dhèanamh tron Ghàidhlig agus nì a’ Chomhairle planaichean-gnìomh mionaideach airson seo. Gabhaidh an sgrùdadh a-steach gach seirbheis, i.e.: Foghlam, Cultar is Spòrs, Taigheadas agus Seilbh, Dealbhachadh agus Leasachadh, Obair Shòisealta, agus Còmh-dhail, Àrainneachd agus Seirbheisean Coimhearsnachd.

Mothachadh mun Ghàidhlig

Tha am Plana a' gabhail ris cho cudromach is a tha e am mòr-shluagh a bhith mothachail mun Ghàidhlig agus faireachadh fàbharach a bhith aca dha taobh, ma tha leasachadh dol a ghabhail àite, agus amaisidh i air seo le

- ro-innleachd margaidheachd dhan Ghàidhlig, a' tarraing air a' phlana-gnìomh agus am pac-stiùiridh a tha Bòrd na Gàidhlig ri dheasachadh gus am mòr-shluagh a dhèanamh mothachail air a' Ghàidhlig agus iomairt follaiseachaidh nàiseanta a' Bhùird airson ìomhaigh fhàbharach dhan Ghàidhlig (Plana Nàiseanta, earrann 4)
- cur na Gàidhlig an cèill le bhith ga cleachdadh, leis a' Bheurla, air soidhnichean thogalach is rathaidean, sgrìobhainn oifigeil, cinn litrichean agus suaicheantasan
- cleachdadh na Gàidhlig ann am fìosan-naidheachd is sanasachd agus air làrach-lìn na Comhairle (is a' brosnachadh bhuidhnean eile gus a' Ghàidhlig a chleachdadh)
- togail ìomhaigh na Gàidhlig tro bhith ga labhairt gu poblach agus, far a bheil sin iomchaidh, ga cleachdadh ann an coinneamhan poblach, le eadar-theangachadh
- cur thachartasan air chois gus mothachadh a thogail mun Ghàidhlig agus a' cur fiosrachadh mun Ghàidhlig an cèill tro thachartasan agus thaisbeanaidhean, le cuideam àraidh air an òigridh
- leudachadh air an àite a tha aig a' Ghàidhlig ann an turasachd, le VisitScotland.

Luchd-obrach

Gus taic a chur ri cleachdadh na Gàidhlig anns na seirbheisean aice, oidhirpichidh a' Chomhairle ri luchd-obrach le Gàidhlig fhastadh agus bheir i cothrom dhan luchd-obrach a tha aice cheana a' Ghàidhlig ionnsachadh. Nì i seo le

- poileasaidh fastaidh a dhealbh a tha a' gabhail ris a' Ghàidhlig mar sgil obrach a bharrachd ann an suidheachaidhean iomchaidh
- comharrachadh cuid de phuist mar 'Gàidhlig Riatanach'
- tional sgioba de luchd-obrach le Gàidhlig thairis air seirbheisean na Comhairle
- co-obrachadh le Bòrd na Gàidhlig ann a bhith a' brosnachadh agus co-obrachadh le ionadan àrd fhoghlaim is luchd-trèanaidh eile gus àireamh an luchd-obrach le Gàidhlig a chur am meud anns gach raon
- a' toirt seachad fiosrachadh mu obraichean co-cheangailte ris a' Ghàidhlig agus a' brosnachadh dhaoine gus beachdachadh air na h-obraichean sin mar dhreuchd, ann an co-obrachadh le Bòrd na Gàidhlig, Careers Scotland agus buidhnean eile.

Cumaidh a' Chomhairle stòr-dàta den luchd-obrach anns gach roinn aig a bheil comas labhairt, leughaidh agus/no sgrìobhaidh sa Ghàidhlig no aig a bheil ùidh a h-ionnsachadh.

Bheir a' Chomhairle cothrom dhan luchd-obrach aice a' Ghàidhlig aca a leasachadh le

- cothrom air a' chànan ionnsachadh a thoirt do luchd-obrach anns gach seirbheis
- cùrsa bharantaichte Ghàidhlig a dhealbh gu sònraichte do luchd-obrach na Comhairle agus luchd-obrach bhuidhnean eile san roinn phoblaich
- trèanadh, a' gabhail a-steach saorsa car tamaill on obair, a bheir luchd-obrach àraidh gun ìre comais far an urrainn dhaibh an obair a dhèanamh sa Ghàidhlig
- oideachadh ann an sgrìobhadh agus gràmar na Gàidhlig far a bheil feum air
- deasachadh phrògraman airson cleachdadh na Gàidhlig san àite-obrach a chur am meud, a' cleachdadh stuthan Bòrd na Gàidhlig (Plana Nàiseanta, earrann 4)
- oideachadh ann an Gàidhlig do Bhuill na Comhairle.

Brosnaichidh a' Chomhairle buidhnean poblach eile, mar eisimpleir ann an slàinte, cùram, àrainneachd agus gnìomhachas, gus cothrom a thoirt dhan luchd-obrach aca a' Ghàidhlig ionnsachadh.

Nì a' Chomhairle a luchd-obrach mothachail mun Ghàidhlig agus cultar na Gàidhlig tro

- fiosrachadh mun Ghàidhlig a bhith sa chùrsa inntrigidh luchd-obrach choitcheann
- prògram inntrigidh nas mionaidiche mun Ghàidhlig do luchd-obrach rim buin sin
- Gàidhlig anns na roinnean suidhichte de làrach-lìn is eadra-lìn na Comhairle agus ionad dà-chànanach shònraichte le barrachd fiosrachaidh mu chùisean Gàidhlig.

Airson taic a chumail ri cleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle

- thèid buidseatan a chomharrachadh airson seirbheisean eadar-theangachaidh agus nì a' Chomhairle sgrùdadh air a dòigh-obrach a rèir nam molaidhean anns an aithisg a tha Bòrd na Gàidhlig an dùil ullachadh air a' chuspair seo (Plana Nàiseanta, earrann 4)
- siridh i dòighean a nì e comasach do luchd-obrach a' Ghàidhlig a chleachdadh san àite-obrach
- cur taic ri iomairtean nàiseanta, is gu h-àraidh Acadamaidh Cànanain Ghàidhlig ma bhios a leithid ann (Plana Gàidhlig, earrann 4), ag amas air cleachdadh cunbhalach a stèidheachadh a thaobh stoidhle, briathrachas agus litreachadh na Gàidhlig.

SEIRBHEISEAN NA COMHAIRLE: RAOINTEAN LEASACHAIDH			
Targaidean Thèid an àireamh sa cheud a tha a' cleachdadh seirbheisean na Comhairle tro mheadhan na Gàidhlig suas 10% rè beatha a' Phlana Ghàidhlig, bho àireamh bun-loidhne stèidhte air measadh a thèid a choimiseanadh sa Ghiblean 2008.			
Amas	Gnìomh	Oifigear(an) le Uallach	Ùine/Targaidean
Seirbheisean sa Ghàidhlig			
Freagairt sa Ghàidhlig do sgrìobhadh sa Ghàidhlig	Bheir Sgioba na Gàidhlig taic co-cheangailte ri eadar-theangachadh fhreagairtean	Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig (MLG)/Oifigear Leasachaidh Gàidhlig (OLG)	Bho 2008
Aithisgean, sgrìobhainnean agus foirmean dà-chànanach	Coimiseanaich eadar-theangachadh fhoirmean agus aithisgean	MLG/OLG	Foirmean dà-chànanach deiseil deireadh 2008
Faodaidh am poball bruidhinn sa Ghàidhlig ri luchd-obrach na Comhairle	Neach-obrach le Gàidhlig san Ionad Sheirbheisean	MLG/OLG, Seirbheisean Luchd-cleachdaidh	Giblean 2008
	Sgeama bhaidisichean gus an aithnichear daoine as urrainn dèiligeadh ri ceistean sa Ghàidhlig	MLG/OLG, Roinn Leasachadh Luchd-obrach	Giblean 2008
Seirbheisean rim faotainn tro mheadhan na Gàidhlig	Seirbheisean rim faotainn sa Ghàidhlig far am bheil sin iomchaidh	Stiùirichean Sheirbheisean	Bhon Ògmhios 2008
	Sgrùdadh air cleachdadh na Gàidhlig ann an libhrigeadh sheirbheisean na Comhairle, agus plana airson leudachadh*		Sgrùdadh, 2007-2008 Plana 2008
Fiosrachadh air dreuchdan Gàidhlig	Co-labhairt sgoiltean air dreuchdan Gàidhlig*	MLG	2008 2010

Taic airson cleachdadh na Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle			
Barrachd luchd-obrach as urrainn bruidhinn ri daoine sa Ghàidhlig	Dreuchdan ainmichte mar ‘Gàidhlig riatanach’	Seirbheis na Sgiobachd	Samhradh 2008
	Poileasaidh fastaidh a gabhail ris gu bheil a’ Ghàidhlig na sgil obrach a bharrachd ann an suidheachaidhean iomchaidh		
	Liostaichean de luchd-obrach le Gàidhlig		Bho 2008
Cothrom aig an luchd-obrach an comas sa Ghàidhlig a leasachadh	Deilbh agus libhrig cùrsa Ghàidhlig bharantaichte do oifigearan san roinn phoblaich*	MLG/OLG, le Roinn Leasachadh an Luchd-obrach	30 luchd-ionnsachaidh sa bhliadhna o Samhain 2008
	Trèanadh, a’ gabhail a-steach saorsa car tamaill on obair, do luchd-obrach gus an ruig iad ìre a leigeas leotha a’ Ghàidhlig a chleachdadh nan obair*	MLG/OLG, le Roinn Leasachadh an Luchd-obrach	5 gach bliadhna On Lùnastal 2008
Oideachadh ann an sgilean cànan	Clasaichean air briathrachas agus litreachadh Gàidhlig*	Roinn Leasachadh an Luchd-obrach, le MLG/OLG	10 gach bliadhna Bhon Dàmhair 2008
Barrachd mothachaidh mun Ghàidhlig san àite-obrach	Fiosrachadh mun Ghàidhlig am prògram inntrigidh àbhaisteach an luchd-obrach	MLG/OLG, còmhla ri Roinn Leasachadh Luchd-obrach	Luchd-obrach ùr, prògram coitcheann Bho 2008
	2 chùrsa inntrigidh gach bliadhna anns a bheil barrachd doimhneachd airson luchd-obrach dhan biodh seo iomchaidh*		10 luchd-obrach gach bliadhna a’ dèanamh na cùrsa dhian Bho 2008
An crochadh air maoineachadh a bharrachd*			

MOTHACHADH MUN GHÀIDHLIG: RAOINTEAN LEASACHAIDH			
Targaid			
Seallaidh rannsachaidhean a thèid a choimiseanadh gun deach, thar na h-ùine a mhaireas am Plana, àireamh nan daoine sa Ghàidhealtachd a chanas gu bheil deòin-bhàidh aca dhan Ghàidhlig suas 10%, an taca ri àireamh bun-loidhne stèidhte le rannsachadh ann an 2008.			
Amas	Gnìomh	Oifigear(an) le Uallach	Ùine/Targaidean
Mothachadh mun Ghàidhlig			
Ro-innleachd margaidheachd ag amas air mothachadh a thogail mun Ghàidhlig agus iomhaigh bhrosnachail a chur air adhart	Gabhail pàirt ann an iomairtean margaidheachd nàiseanta mun Ghàidhlig	MLG/OLG, còmhla ri Bòrd na Gàidhlig (BnG)	Mar a thèid aontachadh le na buidhnean eile
	Follaiseachd air amasan a’ Phlana Ghàidhlig, taic na Comhairle dhan Ghàidhlig agus cho cudromach ’s a tha i dhan Ghàidhealtachd	Oifis Dàimh Phoblaich na Comhairle, le MLG/OLG	Fiosan naidheachd co-dhiù uair sa mhios agus pàirt ann an deasbadan anns na meadhanan
	A’ cur air dòigh no a’ gabhail pàirt ann an tachartasan air feadh na Gàidhealtachd gus mothachadh a thogail mun Ghàidhlig	MLG/OLG, Ionnsachadh agus Cur-seachadan Coimhearsnachd (CLL), BnG, Comunn na Gàidhlig (CNAG), buidhnean Gàidhlig eile, VisitScotland	Aon tachartas co-dhiù sa bhliadhna a’ gabhail àite anns gach Sgìre den Chomhairle, bho 2008
Foillseachadh na Gàidhlig le soidhnichean dà-chànanach	Gàidhlig air soidhnichean na Comhairle uile, nuair a tha iad a’ dol suas as ùr no a thathar gan ùrachadh	A h-uile Seirbheis, còmhla ri MLG/OLG	Mar a bhios soidhnichean gan cur suas/gan ùrachadh
Gàidhlig air làrach-lìn na Comhairle	Tìotalan, cinn-earrainn agus iomraidhean goirid ann an roinnean seasmhach làrach-lìn na Comhairle	Oifis an Dàimh Phoblach, còmhla ri MLG/OLG, agus gach neach le uallach airson riaghladh an làrach-lìn	Na àite ron Dàmhair 2008, agus ùrachadh cunbhalach air an dèidh sin
	Earrann dà-chànanach le fiosrachadh mionaideach mu chùisean Gàidhlig		
An crochadh air maoineachadh a bharrachd*			

STIÙIREADH AIR CLEACHDADH NA GÀIDHLIG ANN AN SEIRBHEISEAN NA COMHAIRLE

Soidhnichean togalaich, a-staigh agus a-muigh

1. Seallaidh soidhnichean air taobh a-muigh thogalaichean na Comhairle (oifisean, sgoiltean, ionadan spòrs, leabharlann stèidhichte agus gluasadach, dachaighean cùraim, goireasan poblach, pàircean cluiche) ainm an togalaich agus na seirbheisean a tha na bhroinn gu dà-chànanach. Bidh a' Ghàidhlig os cionn na Beurla air soidhnichean taobh a-muigh an togalaich.
2. Bidh soidhnichean air an taobh a-staigh agus ann an àrainnean poblach ann an togalaichean Comhairle dà-chànanach. Bidh a' Bheurla os cionn na Gàidhlig air na soidhnichean seo, a' Bheurla ann am purpaidh agus a' Ghàidhlig uaine. Bidh meudachd nan litrichean co-ionann san dà chànan.
3. Bidh a h-uile soidhne a' co-fhreagairt air feumalachdan Achd Lethbhreith Ciorraim.

Soidhnichean Rathaid

1. Bidh soidhnichean fàilte air bailtean beag agus mòr agus soidhnichean rathaid na Comhairle dà-chànanach. Gabhaidh soidhnichean a-steach suaicheantasan bhailtean far am bi sin iomchaidh.
2. Bidh a' Ghàidhlig os cionn na Beurla air na soidhnichean sin. Bidh dath uaine air a' Ghàidhlig agus a' Bheurla ann an dubh. Bidh meudachd nan litrichean co-ionann san dà chànan.
3. Nuair a dh'fheumar soidhnichean ath-nuadhachadh, thèid soidhnichean dà-chànanach a chur suas.
4. Bu choir soidhnichean a chuireas a' Chomhairle suas airson luchd-turais a stiùireadh gu ionadan no tachartasan eachdraidheil a bhith dà-chànanach fhad 's a cheadaicheas riaghailtean an Riaghaltais.
5. Gheibhear comhairle air litreachadh ainmean-àite bho Ainmean Àite na h-Alba.

Ainmean Sràide

1. Brosnaichear buidhnean gu bhith a' cur ainmean Gàidhlig air sràidean agus togalaichean ùra, a' cleachdadh ainmean a bhuineas do dhualchas na sgìre far a bheil sin iomchaidh.
2. Thèid beachd an t-sluaigh a shireadh bho na Comhairlean Coimhearsnachd ionadail agus thèid sùim a ghabhail de bheachdan nam Ball Ionadail cuideachd. Ma bhios eas-aonta ann, thèid a' chùis a chur fa chomhair na Comataidh Dealbhaidh.
3. Nuair a thèid soidhnichean ainm sràide ath-nuadhachadh, bidh na soidhnichean ùra dà-chànanach.
4. Bidh a' Ghàidhlig os cionn na Beurla air na soidhnichean sin. Air soidhnichean rathaid, bidh a' Ghàidhlig uaine agus a' Bheurla dubh. Bidh meudachd nan litrichean co-ionann san dà chànan.
5. Bidh companaidhean a bhios a' cur suas shoidhnichean airson ùine ghoirid fo impidh gus soidhnichean dà-chànanach a chur gu feum. Bidh seo mar phàirt de chunnraidhean.

Na naidheachdan, follaiseachd, sanasachd agus taisbeanaidhean

1. Bidh fiosan-naidheachd agus brathan-naidheachd co-cheangailte ris a' Ghàidhlig, a' gabhail a-steach sanasan co-cheangailte ri clàradh cloinn-sgoile, air an cur a-mach gu dà-chànanach.

2. Bidh Gàidhlig an lùib foillseachaidhean fiosrachaidh agus taisbeanaidhean a bhuineas don Chomhairle agus anns na stuthan taice leithid sanasachd, postairean agus stuthan follaiseachd.
3. Ann an stuth foillsichte – mar leabhraichean-shanas, leabhraichean agus bileagan a chaidh a dhealbh gus seirbheisean, ro-innleachdan, poileasaidhean, dòighean-obrach agus reachdas a dhèanamh follaiseach agus a mhineachadh – bidh Gàidhlig anns na cinn-earrainn agus anns na fo-chinn.
4. Bidh iomairtean sanasachd no margaidheachd a tha dol a-mach air a' Ghàidhealtachd a-mhàin tro mheadhanan mar pàipearan-naidheachd, telebhisean, an t-eadar-lìon, ionadan ealain, postairean, bùird-shanas, brathan dealanta agus/no innealan labhairt poblach, a' gabhail a-steach Gàidhlig.

Brathan Oifigeil, Brathan Poblach agus Sanasan airson Obraichean

Gus a gnothaichean a thoirt gu buil, is eadar don Chomhairle a bhith a' cur shanasan ann am pàipearan-naidheachd gus fios a leigeil don phoball a thaobh reachdas, taghaidhean, planadh, dleasan, molaichean eile mar sin agus a thaobh thairgsean, chunnaidhean agus sheirbheisean.

1. Bidh Gàidhlig ann am brathan poblach agus sanasan.
2. Bidh brathan agus sanasan ann am pàipearan ionadail agus nàiseanta, far a bheil an cuspair a' dèiligeadh gu sònraichte ri cùisean a' chànan Ghàidhlig, air am foillseachadh ann an Gàidhlig.

Ann a bhith ag ullachadh agus a' foillseachadh shanasan airson luchd-obrach fhastadh, cumaidh a' Chomhairle gu teann ris na modhan-obrach a leanas.

Nochdaidh sanasan airson dreuchdan far a bheil fileantachd sa Ghàidhlig na theisteanas *riatanach*

- ann an Gàidhlig a-mhàin ann am foillseachaidhean Gàidhlig
- ann an Gàidhlig a-mhàin ann am foillseachaidhean Beurla a tha cuairteachadh Alba ach le sgriobag ghoirid mineachaidh sa Bheurla.

Nochdaidh sanasan airson dreuchdan far a bheil fileantachd sa Ghàidhlig na theisteanas *feumail* agus airson dreuchdan far nach deach feum airson sgil cànan a chomharrachadh

- gu dà-chànanach ann am foillseachaidhean a tha a' cuairteachadh Alba
- ann am Beurla a-mhàin ann am foillseachaidhean a tha sa mhòr-chuid a' cuairteachadh na Rìoghachd Aonaichte
- ann an Gàidhlig a-mhàin ann am foillseachaidhean Gàidhlig.

Bidh sanasan dà-chànanach air làrach-lìn na Comhairle airson obraichean far a bheil Gàidhlig riatanach. Nuair a tha sanasan a' nochdadh gu dà-chànanach, bidh an dà chànan co-ionann a thaobh stoidhle.

Làrach-lìn na Comhairle

Tha a' Chomhairle air gabhail ri siostam rianachd (CRM) airson an làrach-lìn. Bidh putan air an làrach-lìn airson roghainn a thoirt a thaobh Gàidhlig no Beurla. Thèid seòladh Gàidhlig airson an làraich a stèidheachadh airson stiùir dìreach a thoirt do luchd-cleachdaidh gu ruige dreach Gàidhlig an làraich-lìn. Bidh na putain air a' phrìomh dhuilleig dachaigh dà-chànanach.

Seach gu bheil an làrach-lìn air siostam CMS, agus gu bheil e làn de stòran-dàta a chaidh a chruthachadh ann am Beurla agus a tha ag atharrachadh gu minig, cha bhi e comasach làrach-lìn gu tur dà-chànanach a thoirt gu buil. Cha bhi ceangail ri stòran-dàta a tha a' grad-atharrachadh, m.e. naidheachdan, dà-chànanach. Bidh sgriobhainnean a ghabhas luchdachadh a-nuas ann an riochd Beurla a-mhàin. Ge-tà, bidh gluasad mun làrach-lìn, an duilleag dachaigh (nach eil fo stiùir stòr-dàta) agus duilleagan an làraich le stuth uile 100% dà-chànanach. Cuideachd, bidh ceanglaichean ri stòran-dàta stèidhichte (a tha ag atharrachadh gu mall, m.e. na seirbheisean A-Z) dà-chànanach. Bidh co-chomhairle ann le luchd-cleachdaidh an làraich-lìn Ghàidhlig gus faighinn a-mach am beachdan

**PLANA GÀIDHLIG
COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD
2007-2011**

**CUIDEACHADH LE CUR PLANA
NÀISEANTA NA GÀIDHLIG
AN GNÌOMH**

PRIONNSABALAN PLANADH CÀNAIN

Feallsanachd

Tha Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhlig stèidhte air na prìomh phrionnsabalan planadh cànain a tha a' nochdadh ann am Plana Nàiseanta na Gàidhlig (earrann 3), i.e.

Togail cànain	san dachaigh
	tro fhoghlam
	ann an ionnsachadh inbheach
Cleachdadh cànain	ann an coimhearsnachdan
	san àite-obrach
	sna meadhanan
	sna h-ealain
	ann an turasachd, dualchas is cur-seachadan
Inbhe cànain	ìomhaigh fhiughaireach don Ghàidhlig
	ullachadh phlanaichean Gàidhlig
	a' Ghàidhlig a bhith nas fhollaisiche
Corpas cànain	leasachadh ann an litreachadh, briathrachas, ainmean-àitean
	eadar-theangachadh agus eadar-mhineachadh ann an Gàidhlig
	Gàidhlig ann an suirbhidh agus rannsachadh

Tha ceanglaichean air an sealltainn sa chlàr gu h-ìseal eadar na prionnsabalan cànain sin agus na h-earrainnean de Phlana Chomhairle na Gàidhealtachd sa bheil iad a' nochdadh.

PLANA NÀISEANTA NA GÀIDHLIG	Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd
Togail cànain	
anns an dachaigh	Gàidhlig anns an dachaigh
tro fhoghlam	Foghlam Gàidhlig
ann an ionnsachadh inbheach	
Cleachdadh cànain	
ann an coimhearsnachdan	Gàidhlig anns a' choimhearsnachd
san àite-obrach	Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle
sna meadhanan	Mothachadh mun Ghàidhlig
sna h-ealain	Gàidhlig anns a' choimhearsnachd
ann an turasachd, dualchas agus cur-seachad	Mothachadh mun Ghàidhlig, Gàidhlig sa choimhearsnachd
Inbhe cànain	
ìomhaigh fhiughaireach don Ghàidhlig	Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle
ullachadh phlanaichean Gàidhlig	Cruthachadh àrainneachd airson leasachadh
a' Ghàidhlig a bhith nas fhollaisiche	Mothachadh mun Ghàidhlig
Corpas cànain	
litreachadh, briathrachas agus ainmean-àite	Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle, Foghlam
eadar-theangachadh labhairt agus sgrìobhaidh	Gàidhlig ann an seirbheisean na Comhairle
suirbhidh agus rannsachadh	Cruthachadh àrainneachd airson leasachadh
RO-INNLEACHD NÀISEANTA FOGHLAM GÀIDHLIG	Foghlam Gàidhlig, Gàidhlig sa choimhearsnachd

GÀIDHLIG SAN DACHAIGH

Feallsanachd

A dh'aindeoin cho soirbheachail is a tha foghlam tro mheadhan na Gàidhlig (FTMG), tha rannsachadh air ath-bheothachadh cànan a' nochdadh nach eil ann ach a' chiad cheum sa phròiseas sin agus gu bheil e air leth cudromach cuideachd gum bi an cànan a' dol o ghinealach gu ginealach san dachaigh tro phàrantan a bhith ga toirt dhan chloinn. Tha a' Chomhairle mothachail air cho cudromach 's a tha an dachaigh ann a bhith a' daingneachadh obair nan sgoiltean agus ann a bhith ag àrach ginealaich ùra aig a bheil Gàidhlig mar chainnt mhàthaireil. Co-obrachaidh i air seo le Bòrd na Gàidhlig, air a bheil e mar fhiachaibh fo Phlana Nàiseanta na Gàidhlig (earrann 3) iomairt a dhèanamh 'airson adhartachadh cleachdadh na Gàidhlig agus toirt seachad na Gàidhlig san dachaigh'.

San fharsaingeachd

Brosnaichidh a' Chomhairle pàrantan gus Gàidhlig a thoirt dhan chloinn aca agus gus cothrom a thoirt dhaibh a' Ghàidhlig a cleachdadh san dachaigh. Nì i seo le bhith

- dèanamh phàrantan an latha an-diugh is a-màireach mothachail air
 - na buannachdan a tha ann an dà-chànanas do chloinn
 - àite na dachaigh ann a bhith a' daingneachadh Gàidhlig chloinne, gan dèanamh mothachail air cho feumail 's a tha i agus gan dèanamh dileas dhi
- toirt seachad fiosrachadh agus comhairle, mar phàirt de iomairt Bòrd na Gàidhlig 'gus cleachdadh agus toirt seachad na Gàidhlig adhartachadh san dachaigh' (Plana Nàiseanta, earrann 4) air mar a ghabhas a' Ghàidhlig stèidheachadh ann an dachannan agus teaghlaichean – tro sgrìobhadh is craoladh, an t-eadar-lìon, coinneamhan is bùthan-obrach, agus le taic phearsanta tro thadhal dhachaighean, luchd-comhairleachaidh agus lìonraidhean phàrantan air Gàidhlig san dachaigh
- toirt taic phractaigeach, mar eisimpleir tro sheirbheisean iasad stutha
- co-obrachadh le Bòrd na Gàidhlig gus teagasg na Gàidhlig do phàrantan a chur air stèidh chunbhalach, le teagasg aig diofar ìrean, co-òrdanachadh agus fiosrachadh, trèanadh luchd-teagaisg agus ceistean ionmhais. Bheirear barrachd cothrom do phàrantan agus cloinn ionnsachadh còmhla, ann am buidhnean is cruinnichidhean
- coiteachadh airson seirbheisean a bheir taic dhan Ghàidhlig san dachaigh, mar prògraman telebhisein (aig uairean reusanta), leabhraichean is DVDan agus le bhith dèanamh seirbheisean taic-teaghlaich mothachail air feuman phàrantan a tha a' togail chloinne le Gàidhlig, le cuideam àraidh air Luchd-tadhail Slàinte.

GÀIDHLIG SAN DACHAIGH: RAOINTEAN LEASACHAIDH

Targaidean

Thèid earrann nan sgoilearan tro mheadhan na Gàidhlig aig a bheil pàrantan/luchd-cùraim le Gàidhlig (no ag ionnsachadh) suas 15% (o bhun-loidhne ann an 2006 de 40%).

Thèid earrann nan sgoilearan tro mheadhan na Gàidhlig a tha cleachdadh na Gàidhlig gu cunbhalach san dachaigh, suas 20% rè a' Phlana (o bhun-loidhne ann an 2006 de 12%).

Amas	Gnìomh	Oifigear(an) le Uallach	Uine/Targaidean
Mothachadh air cho cudromach is a tha dachaigh is teaghlaich gus clann a chuideachadh ag ionnsachadh Gàidhlig	Iomairt fiosrachaidh: bileagan/sanasan/leabhraichean do phàrantan air 'Gàidhlig san dachaigh is an teaghlach' – mar phàirt de sgeama air a ruith le BnG*	Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig(MLG)/Oifigear Foghlaim (OF), le Bòrd na Gàidhlig (BnG), agus le CNSA agus Comann nam Pàrant (CnP)	2008-2010
Cothrom aig pàrantan air fiosrachadh agus comhairle mun Ghàidhlig san dachaigh	Bùthan-obrach air Gàidhlig san dachaigh	CLL, le MLG/OF	7 gach bliadhna: 1 gach 3 bl. anns gach sgìre le FTMG
	Taic do thadhal dhachannan/lionraidhean	CLL toirt taic do ChNAG/CnP	A rèir prògram ChNAG
Pàrantan ag ionnsachadh na Gàidhlig	Cothroman do phàrantan Gàidhlig ionnsachadh	CLL, còmhla ri CNSA	Gach 3 bliadhna: i.e. 7 sa bhliadhna gu lèir
Taic phractaigeach do Ghàidhlig san dachaigh	Seirbheis iasad stuthan ann an sgìrean FTMG	CLL, Ionad Stuth-teagaisg, Leabharlainn	A' leantainn, le ùrachadh bliadhnail
Pàrantan ùra a' togail an cloinne le Gàidhlig	Ceangal ri Gàidheil òga a thàinig tro FTMG*	MLG/OF, le BnG	Pròiseact 2008-2010
Mothachadh air Gàidhlig san dachaigh	Co-labhairt eile air Gàidhlig san dachaigh*	MLG/OF, BnG	100 luchd com-pàirt Sultain 2008
Stuthan craobh-sgaoilte, clò-bhuailte is dealanta airson na dachaigh	Coiteachadh ri buidhnean iomchaidh agus a' toirt taic	MLG, còmhla ri na buidhnean Gàidhlig	Gach bliadhna agus mar a nochdas cothroman
<i>An crochadh air maoineachadh a bharrachd*</i>			

FOGHLAM GÀIDHLIG

Ro-ràdh

Cumaidh Comhairle na Gàidhealtachd a' toirt seachad roghainn chothroman air a' Ghàidhlig ionnsachadh aig ìre ro-sgoile, sgoile, ionadan foghlaim agus foghlam inbheach. Leudaichidh i air seo agus feuchaidh i ri tuigse a thoirt dhan luchd-ionnsachadh air saoghal farsaing na Gàidhlig. Nì i seo an taobh a-staigh Ro-innleachd Nàiseanta Foghlam Gàidhlig agus ann an com-pàirt ri Bòrd na Gàidhlig agus ùghdarrasan is buidhnean eile.

Foghlam ro-sgoile agus cùram-chloinne

Bidh prìomh àite aig a' Chomhairle ann an leasachadh foghlam ro-sgoile agus cùram-chloinne Gàidhlig. Nì i cinnteach gu bheil goireasan cùram-chloinne tron Ghàidhlig agus buidhnean pàrant is pàiste Ghàidhlig ann do chloinn 0-3 agus freagraidh i iarrtasan o phàrantan airson foghlam tro mheadhan na Gàidhlig do chloinn 3-4. 'S e amas a' phoileasaidh gum bi cothrom aig gach pàrant air a' Ghàidhealtachd air foghlam ro-sgoile tron Ghàidhlig. Airson seo, nì a' Chomhairle feum de sgrùdadh Bòrd na Gàidhlig air 'solar cùram-chloinne agus bhliadhnachan tràth' (Plana Nàiseanta, earrann 4).

Foghlam sa bhun-sgoil

Freagraidh a' Chomhairle le deagh rùn iarrtasan phàrantan airson foghlam tro mheadhan na Gàidhlig sa bhun-sgoil. Brosnaichidh i an t-iarrtas, an dàimh ri pròiseact follaiseachd Bòrd na Gàidhlig air foghlam tron Ghàidhlig (Plana Nàiseanta, earrann 4), le bhith cur an cèill cho buannachdail is a tha dà-chànanas agus cho soirbheachail is a tha foghlam tron Ghàidhlig, le suil ris an àireamh sgoilearan a chur suas 20% ro 2011.

Gheibhear foghlam tro mheadhan na Gàidhlig ann an trì riochdan: clasaichean no roinnean ann an sgoiltean, Sgoiltean Gàidhlig agus 'Sgoiltean Gàidhlig le clasaichean tro mheadhan na Beurla'. Far a bheil foghlam tro mheadhan na Gàidhlig air a libhrigeadh tro roinn ann an sgoil, bidh àrainneachd dhà-chànanach stèidhte air feadh na sgoile gu lèir, a' gabhail a-steach sgoilearan tro mheadhan na Beurla ag ionnsachadh Gàidhlig agus an dà chànan a bhith gan cleachdadh air feadh na sgoile. Ann an sgoiltean Gàidhlig agus 'Sgoiltean Gàidhlig le clasaichean Beurla', 's i a' Ghàidhlig cànan na sgoile.

Bidh Bun-sgoil Ghàidhlig Inbhir Nis na fòcas airson na Gàidhlig ann an Inbhir Nis, na heisimpleir air sàr-mhathas ann am foghlam Gàidhlig agus na meadhan-dearbhaidh airson rudan mar dàimh ris an àrd-sgoil is a' choimhearsnachd agus seirbheis cùram-chloinne. Stèidhichidh a' Chomhairle sgoiltean Gàidhlig eile mar a dh'èireas an cothrom.

Bidh a' Chomhairle a' sùileachadh air a h-uile bun-sgoil eòlas a thoirt do sgoilearan air a' Ghàidhlig agus a cultar, tron phac 'Gaelic is all around', 'Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh sa Bhun-sgoil' (GLPS), no am pac teagaisg ùr a thathar a' deasachadh airson seo.

Foghlam san àrd-sgoil

Bidh clasaichean ‘Gàidhlig’ ann an àrd-sgoiltean a tha air an comharrachadh airson sgoilearan bho fhoghlam bun-sgoile tro mheadhan na Gàidhlig. Leudaichidh a’ Chomhairle air teagasg tro mheadhan na Gàidhlig san àrd-sgoil, le còig cuspairean anns gach sgoil mar amas rè beatha a’ Phlana.

Cumaidh a’ Chomhairle teagasg Luchd-ionnsachaidh a’ dol anns na h-àrd-sgoiltean far a bheil e an-dràsta. Rannsaichidh i leis na sgoiltean dòighean san gabh teagasg luchd-ionnsachaidh a mheudachadh agus bheir i cothrom do sgoilearan Gàidhlig ionnsachadh tro a cùrsa air-loidhne fhèin. Siridh i dòighean cuideachd air blasad de chultar na Gàidhlig a thoirt don a h-uile sgoilear àrd-sgoile, fo sgiath a’ Churaicealaim airson Sàr-mhathais.

Foghlam inbheach, adhartach agus àrd-ìre

Obraichidh a’ Chomhairle le Bòrd na Gàidhlig agus buidhnean eile air siostam leantainneachd agus co-òrdanaichte airson oideachadh inbheach sa Ghàidhlig, a’ gabhail a-steach teicneòlas, modhan-teagasg ùra agus co-obrachadh eadar sgoiltean agus ionadan foghlam inbheach, adhartach agus àrd-ìre. Bidh seo a’ tarraing air suirbhidh Bòrd na Gàidhlig air cothroman ionnsachaidh Gàidhlig do inbhich (Plana Nàiseanta, earrann 4). Bidh lorg agus trèanadh luchd-teagaisg na phàirt chudromach dhen seo.

Cuiridh a’ Chomhairle, le buidhnean eile, prògram thachartasan air bhonn a leigeas le inbhich a’ Ghàidhlig a tha iad ag ionnsachadh a chleachdadh ann an suidhichidhean neo-fhoirmeil. Bidh stuth-taic luchd-ionnsachaidh ann an Leabharlann na Gàidhealtachd.

Bidh oideachadh ann an litreachadh is gràmar na Gàidhlig ann do fhileantaich gus am bi misneachd aca a’ Ghàidhlig a chleachdadh ann an dòighean ùra.

Taic

Obraichidh a’ Chomhairle le Bòrd na Gàidhlig, Riaghaltas na h-Alba agus ionadan Àrd Foghlaim, air iomairtean nàiseanta gus àireamh luchd-teagaisg le Gàidhlig a chur am meud agus gus feumalachdan leasachadh leantainneach an luchd-teagaisg a fhrithleadh.

Cleachdaidh i Teicneòlas Fiosrachaidh airson cùrsaichean Gàidhlig a libhrigeadh agus gus stuth-teagaisg a dhèanamh leithid sgeama adhartach leabhraichean-air-CD na Comhairle.

Bheir a’ Chomhairle taic dhan ionad nàiseanta, Storlann, agus cumaidh i oirre cuideachd a’ dèanamh, a’ ceannach agus a’ sgaoileadh stuth-teagaisg aig ìre ionadail.

Bheir a’ Chomhairle treòrachadh do bhuidhnean eile, mar Ionnsachadh agus Teagasg Alba, Roinn Foghlaim a’ BhBC agus na h-Oilthighean, UHI Millennium Institute nam measg, gus stuthan, cùrsaichean, luchd-obrach agus rannsachadh a chur am meud.

FOGHLAM GÀIDHLIG: RAOINTEAN LEASACHAIDH			
Targaidean Meudaichidh an àireamh eadar 0-3 ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus eadar 3-18 a tha a' bruidhinn Gàidhlig sa Ghàidhealtachd le 10% ro 2011, a rèir àireamh 0-3 san Ògmhios 2007 agus àireamh a' Chunntas Nàiseanta airson 3-18 ann an 2001.			
Amas	Gnìomh	Oifigear(an) le Uallach	Ùine/Targaidean
Foghlam ro-sgoile agus cùram-chloinne			
Leudachadh foghlam tro mheadhan na Gàidhlig (FTMG) aig ìre ro-sgoile	Brosnachadh FTMG ro-sgoile airson clann eadar 3 is 4 far a bheil na h-àireamhan iséal	Oifigear Foghlaim Tràth Gàidhlig (OFTG), Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig (MLG), an com-pàirt ri Bòrd na Gàidhlig (BnG), agus le Comunn na Gàidhlig (CNAG), Comhairle nan Sgoiltean Àraich (CNSA)	Inbhir Nis, An Gearasdan 2007-2008
	Leudachadh gu sgìrean eile tro shanasachd is bileagan		Inbhir Pheofharain, Alanais 2008-2009
Leudachadh air cùram-chloinne Gàidhlig agus buidhnean tro mheadhan na Gàidhlig do 0-3	Sgrùdadh air suidheachadh 0-3 an-dràsta	OFTG, MLG, an dàimh ri Bòrd na Gàidhlig, agus le CLL, CNAG, CNSA	2008
	Cur air chois buidhnean phàrant is phàiste Gàidhlig sa bheil clann is pàrantan ag ionnsachadh còmhla*		3 buidhnean ùra gach bliadhna
	Tabhainnear cùram-chloinne Gàidhlig ann an sgìrean ùra gach bliadhna	OFTG, Comann Cùram-chloinne na h-Alba, Oifigearan Cùram-chloinne & Teaghlaich, Care and Learning Alliance (CALA), BnG	Inbhir Nis, 2007-08 Eilean Sgitheanach, An Gearasdan, 2008-2009 Inbhir Pheofharain, Baile Dhubhthaich, 2009-2010
	A' rannsachadh an fheum airson cùram fad-latha tron Ghàidhlig airson aois 4 is 5*	OFTG, le BnG, Comann Cùram-chloinne na h-Alba, Oifigearan Stòrasan Cùram-chloinne is Teaghlaich, CALA	Seirbheisean ann an Inbhir Nis, An Gearasdan, Inbhir Pheofharain, Port Rìgh, Baile Dhubhthaich ri linn a' Phlana
An crochadh air maoineachadh a bharrachd*			

Leudachadh roghainnean cùraim a-mach-às-an-sgoil	A’ stèidheachadh solar ùr agus a’ comharrachadh luchd-solair ùr le Gàidhlig	OFTG, le Comann Cùram-chloinne na h-Alba, Oifigearan Stòrasan Cùram-chloinne is Teaghlaich, CALA, buidhnean eile	Ceithir gach bliadhna 2008-2011
	Buidhnean/clubaichean tro mheadhan na Gàidhlig a tha ann mu thràth, gam brosnachadh gu seirbheis a thoirt a bhios a’ gabhail a-steach cùram-chloinne	OFTG, Co-òrdanaichean Sgoiltean Gnìomhach, CNAG, Fèisean nan Gàidheal (FnG)	
Foghlam bun-sgoile			
Barrachd mothachaidh air foghlam tro mheadhan na Gàidhlig	Follaiseachd gach trì bliadhna, gach sgìre le FTMG	Ionnsachadh agus Cur-seachadan Coimhearsnachd (CLL), le Oifigear Foghlaim (OF)	7 gach 3 bliadhna 2008-2011
	Follaiseachd ann an sgìrean far am faodadh ùidh a bhith aig pàrantan ann am FTMG	MLG/OF, le CLL, BnG, eile	3 gach bliadhna, 1 anns gach aon de na 3 Sgìrean Comhairle
	A’ foillseachadh bhileagan /sanasan mu FTMG	MLG/OF, le BnG	2008-2010
Àrainn dà-chànanach ann an sgoiltean le clasaichean FTMG agus ann an Sgoiltean Gàidhlig le roinnean Beurla	Ag obair le sgoiltean airson barrachd Gàidhlig a bhith air feadh nan sgoiltean – e.g. soidhnichean, co-thionalan, cinn litrichean, clas Gàidhlig do luchd-obrach/sgoilearan	MLG/OF	Ro-innleachd aontaichte, Co-labhairt, Samh. 2007. Planaichean sgoiltean, 2008. Cur an gnìomh 2008-2010
Sgoiltean Gàidhlig	Freagradh brosnachail do chothroman sgoiltean Gàidhlig a stèidheachadh	MLG, le buidhnean phàrantan	Mar as urrainnear, ag amas air 2 sgoil ùir rè àm a’ Phlana
Bun-sgoil Ghàidhlig Inbhir Nis mar fhòcas airson na Gàidhlig ann an Inbhir Nis	Dreuchd làn ùine Oifigear Gàidhlig agus maoinachadh airson prògram Gàidhlig sa choimhearsnachd*	Àrd-oifigear Foghlam Coimhearsnachd is Chur-seachadan, INBS, agus Ceannard, Bun-sgoil Ghàidhlig Inbhir Nis	Bho 2007 gu 2009, le greis daingneachaidh an dèidh sin

Barrachd Gàidhlig do luchd-ionnsachaidh sa bhun-sgoil	Dèanamh agus cur an gnìomh plana gus ‘Gaelic is all aouns’/GLPS a leudachadh gu sgìrean eile agus gus pac-teagaisg ùr a chur an gnìomh*	MLG/OF	50% sgoiltean an sàs ro dheireadh 2008-2010
Foghlam àrd-sgoile			
Leudachadh air foghlam tro mheadhan na Gàidhlig san àrd-sgoil	Buidheann Obrach air Gàidhlig san àrd-sgoil, a’ gabhail a-steach: còig cuspairean gan teagasg tron Ghàidhlig anns gach sgoil ainmichte; leudachadh air teagasg Luchd-ionnsachaidh; blasad air cultar na Gàidhlig don a h-uile sgoilear	MLG/OF agus Ceann nan Seirbheisean Foghlaim	Plana, Ògmhios 2008 5 cuspair anns gach sgoil le FTMG, 2011 1 sgoil as ùr gach bliadhna le Luchd-ionnsachaidh, bho 2009
	Plana 3 bliadhna a dhèanamh is a choileanadh, le targaidean bliadhnail*	MLG/OF	A h-uile sgoil le aonadan-teagaisg air dualchas na Gàidhlig, 2010
Foghlam inbheach, adhartach agus àrd-ìre			
Siostam co-òrdanaichte de oideachadh leantainneach inbheach sa Ghàidhlig ag obrachadh air feadh na Gàidhealtachd	Dealbh air teagasg Gàidhlig inbheach an-dràsta	Prìomh Oifigear Foghlam Ealain agus Leasachadh Cultarach (PAECDO), Prìomh Oifigear Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd (PCLDO), le BnG	Giblean 2008
	Deasaich plana leasachaidh airson clasaichean leantainneach		Dàmhair 2008
	Clasaichean leantainneach ann an Inbhir Nis, Loch Abar, Bàideanach, an t-Eilean Sgitheanach, Meadhan is Taobh Siar Rois agus Cataibh an Ear agus a Tuath*	PAECDO	6 sgìrean 2007-2009
	Clasaichean leantainneach ann an sgìrean eile, a rèir iarrtais*	PAECDO	2009-2011

Cothrom do inbhich piseach a thoirt air a' Ghàidhlig aca ann an suidheachaidhean neo-fhoirmeil	Coinneamhan còmhraidh miosail sna 8 uàrdan le clasaichean leantainneach*	PAECDO PCLDO	Gach mìos anns gach tè de na 8 uàrdan 2009-2011
	Thoir taic agus leasaich buidhnean còmhraidh gu bhith air an ceann fhèin	PAECDO PCLDO	2010
	Buidhnean ùra ann an sgìrean eile far a bheil clasaichean leantainneach*	PAECDO PCLDO	Bho 2010
Clasaichean air litreachadh agus gràmar na Gàidhlig do fhileantaich	Clasaichean an Loch Abar, Inbhir Nis, an Eilean Sgitheanach, Ros is Cataibh*	PCLDO	1 chlas gach bliadhna anns gach tè de na 6 sgìrean 2008-2010
	Clasaichean a rèir iarrtais*		A rèir iarrtais
Stòrasan aig Leabharlann na Gàidhealtachd do luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig	Brosnaich Leabharlann na Gàidhealtachd gu bhith a' cumail stuthan do luchd-ionnsachaidh anns gach leabharlann	Manaidsear Ionnsachadh Fad-beatha	Bho 2008
Cultar sa churaicealam			
'S e an t-amas a' Ghàidhlig a bhith air a faicinn mar phàirt de dhualchas farsaing na Gàidhealtachd – a' gabhail a-steach ceòl dualchasach, dràma, dannsa agus iomain – agus teagasg a' chàin a bhith sa cho-theacsa fharsaing seo	Coimiseanaich sgrùdadh air a' churaicealam Ghàidhlig agus tron Ghàidhlig gus tomhas dè cho 'Gàidhealach' is a tha e agus lorg beàrnan*	MLG/OF, PAECDO	Gearran 2009
	Deasaich agus cuir an gnìomh plana leasachaidh		Giblean 2009
	Craobh-sgaoil am fiosrachadh seo, tro cho-labhairtean agus chùrsaichean, agus cuir am plana an gnìomh		2009-2011

Pròiseact ann an sgoiltean agus buidhnean òigridh gus barrachd mothachaidh a thoirt don òigridh air a' Ghàidhlig agus a dualchas	Paca pròiseact ioma-mheadhanach air dualchasan na Gàidhealtachd, le cuideam air a' Ghàidhlig; ga chur an sàs ann an sgoiltean agus buidhnean òigridh; agus ag ullachadh luchd-obrach*	MLG/OF, am Prìomh Oifigear Leasachadh Òigridh, ann am com-pàirt ri BnG	Paca pròiseact ron Mhàrt 2009 A' cur an gnìomh 2009-2011, le 30 sgoil a' gabhail pàirt gach bliadhna
Cuir dreach ioma-mheadhan air foghlam Gàidhlig	Pròiseact rannsachaidh gus sgilean ioma-mheadhan a theagasg do òigridh*	Luchd-co-òrdanachaidh Cultair, CLL	Samhain 2008
Ceanglaichean ri sgìrean agus cultaran eile	Cuairtean 'iomlaid' do dhaoine òga, inbhich agus teaghlaichean, an Alba agus gu h-ioma-nàiseanta	MLG/OF/OLG le BnG agus buidhnean eile	2008-2011
Taic			
A' dèanamh is a' sgaoileadh stuthan-teagaisg	Seirbheis ionadail airson stuthan-teagaisg Ghàidhlig	MLG/OF, Neach-taic Stuth-teagaisg, le Storlann	Prògram bliadhnail aontaichte, Cèitean
	Sgrùdadh air solar Gàidhlig leabharlann sgoile agus dèanamh plana leasachaidh	Àrd Leabharlannaiche nan Sgoiltean	Plana ron Lùnastal 2009
An t-ùghdarras a' toirt treòrachadh do bhuidhnean a tha an sàs ann am foghlam Gàidhlig agus tro mheadhan na Gàidhlig	Coinneamhan air FTMG do luchd-obrach-foghlaim na Comhairle	MLG/OF	Aon gach samhradh /foghar bho 2008
	Co-labhairtean do luchd-foghlaim sa Chomhairle air foghlam Gàidhlig agus FTMG*	MLG/OF, le BnG	2009 2010
	Sireadh riochdachadh air gach buidheann/fòram foghlaim FTMG/Gàidhlig agus riochdachadh Gàidhlig a bhith air buidhnean /fòraman foghlaim nàiseanta	MLG/OF	A' leantainn air adhart

GÀIDHLIG SA CHOIMHEARSNACHD

Feallsanachd

Tha a' Chomhairle a' gabhail ri barail eòlaichean gu bheil ionnsachadh cànan nas èifeachdaiche nuair a tha cothrom ann a cur gu feum ann an coimhearsnachd. Tha i cuideachd, mar phàirt de bhith dèanamh na Gàidhlig 'àbhaisteach', airson gum bi cothrom aig luchd na Gàidhlig air cur-seachadan agus tachartasan eile tron Ghàidhlig. Thathar an dùil gum bi na molaidhean san earrainn seo nam pàirt de 'phròiseact com-pàirteachais' Bòrd na Gàidhlig mun Ghàidhlig sa choimhearsnachd (Plana Nàiseanta, earrann 4).

Cumaidh a' Chomhairle a' toirt taic do leasachadh cultar agus ealain na Gàidhlig. Feuchaidh i rin cleachdadh gus misneachd agus fèin-mheas muinntir na Gàidhealtachd a thogail agus gus cothroman eaconamach a bhrosnachadh, gu h-àraidh ann an turasachd.

San fharsaingeachd, feuchaidh a' Chomhairle ri leasachadh na Gàidhlig a chur ann an co-theacsa farsaing cultair a bhios cuideachd a' gabhail a-steach roinnean eile dhen dualchas, mar dannsa, ceòl, spòrsan mar iomain agus, san fharsaingeachd, an sgaoilteach de chleachdaidhean, dhualchasan agus bheachdan a tha a' cur ri fèin-aithne sluaigh.

A' cleachdadh na Gàidhlig sa choimhearsnachd

Meudaichidh Comhairle na Gàidhealtachd cothroman dhan òigridh a' Ghàidhlig a chleachdadh ann an cur-seachadan is eile sa choimhearsnachd. Feuchaidh i gu h-àraidh ri seo a dhèanamh ann an sgìrean le foghlam tron Ghàidhlig. Nì i seo le toirt taic airson

- buidhnean ionadail Gàidhlig
- planaichean leasachaidh Gàidhlig aig ìre sgìreil
- goireasan a bheir cothrom do dhaoine coinneachadh agus conaltradh sa Ghàidhlig.

Bidh an taic seo a' gabhail a-steach cuideachadh bhuidhnean gus airgead a lorg airson luchd-taic pàirt-ùine agus gheibhear taic cuideachd o luchd-obrach Ionnsachadh agus Cur-seachadan na Comhairle (CLL).

Bidh cur-seachadan tron Ghàidhlig anns na prògraman a bhios a' Chomhairle a' ruith ann an sgìrean le foghlam tron Ghàidhlig no le dualchas Gàidhlig, gu h-àraidh ma tha iad a' bualadh air an òigridh, agus cuiridh i ìmpidh air buidhnean eile an aon rud a dhèanamh.

Bidh prògram sònraichte ann de chur-seachadan agus chruinnichidhean sa Ghàidhlig do sgoilearan tro mheadhan na Gàidhlig aig gach ìre, fo sgèith ro-innleachd Gàidhlig na h-òigridh a tha ri leasachadh le Bòrd na Gàidhlig (Plana Nàiseanta, earrann 4).

Siridh a' Chomhairle gu h-àraidh ri leudachadh air cothroman spòrs sa Ghàidhlig, nì i coiteachadh ri buidhnean eile mun seo agus cuiridh i trèanadh air adhart anns na sgilean iomchaidh.

Gabhaidh seo a-steach

- còmhla ri feadhainn eile, mar Bòrd na Gàidhlig agus Comhairlean Spòrs, ro-innleachd a stèidheachadh airson leasachadh chur-seachadan spòrs sa Ghàidhlig
- pròiseactan fallaineachd sa Ghàidhlig ann an sgoiltean is buidhnean òigridh agus co-obrachadh ri Bòrd na Gàidhlig mun phrògram a tha san amharc aca a thaobh farpaisean agus tachartasan spòrs sa Ghàidhlig don òigridh.

Coitichidh a' Chomhairle airson barrachd leabhraichean, irisean, pàipearan-naidheachd, seirbheisean eadar-lìn, stuthan eileagtronaigeach agus craoladh rèidio is telebhisean (aig uairean reusanta) sa Ghàidhlig agus bheir i taic do chraoladh Gàidhlig air rèidio ionadail.

Cultar Gàidhlig agus na h-ealain

Nì a' Chomhairle daoine mothachail mu chultar na Gàidhlig agus brosnachidh i barrachd dhaoine gus compàirt a ghabhail anns na h-ealain Ghàidhlig tro

- gabhail pàirt ann an deasachadh ro-innleachd nàiseanta do chultar na Gàidhlig a tha Bòrd na Gàidhlig gu bhith cur air bhonn (Plana Nàiseanta, earrann 4)
- taic do fhèillean-ealain mar Blas, mòdan, fèisean, buidhnean dràma, fèisean dràma, tachartasan cultarail ann an suidheachaidhean neo-fhoirmeil, agus a leithid
- taic do na buidhnean a bhios a' cur a leithid sin air dòigh
- tarraing litreachas Gàidhlig gu aire dhaoine tro sheirbheis Leabharlainn na Gàidhealtachd agus leudachadh air na ri fhaotainn de leabhraichean agus eile
- aonta fhoirmeil a chumail a' dol leis A' Chomunn Ghàidhealach gus am Mòd Rìoghail Nàiseanta a thoirt chun na Gàidhealtachd a h-uile trì bliadhna
- pròiseactan eadar-bhuidheann a bhrosnachadh gus cultar is ealain na Gàidhlig a leasachadh
- a' dèanamh feum a thaobh na Gàidhlig de iomairtean nàiseanta agus a' cumail a' toirt taic dha na h-iomairtean le taic ioma-bhuidhne a tha ann mu thràth.

Gus a bhith coileanadh còirichean cultarail na h-òigridh, bidh a' Chomhairle

- togail mothachadh mu chultar na Gàidhlig ann an sgoiltean, ionadan-foghlaim agus ann an suidheachaidhean ionnsachaidh neo-fhoirmeil

- meudachadh an àite a tha aig cultar na Gàidhlig ann an curaicealam FTMG
- cur air dòigh teagasg nan ealain Ghàidhlig, nam measg dràma, anns na sgoiltean
- brosnachadh phròiseactan mu dhualchas na Gàidhealtachd ann an sgoiltean is buidhnean òigridh, leithid pròiseactan eachdraidh sam bi sean is òg an sàs
- dèanamh stuthan foghlaim mu dhualchas na Gàidhealtachd ann an iomadh meadhan, agus a' cumail a' leasachadh an làraich-lìn, 'Am Baile'.

Bheir gach bun-sgoil sa Ghàidhealtachd eòlas do sgoilearan mun Ghàidhlig is a dualchas ann an iomadh dòigh, le iomairtean GLPS agus 'Gaelic is all around' nam measg.

A' togail mothachadh mu dhualchas na Gàidhealtachd

Siridh a' Chomhairle mothachadh a thogail mu chaochladh dhualchasan na Gàidhealtachd, dualchas na Gàidhlig nam measg, tro

- taisbeanadh agus mìneachadh stuthan agus fiosrachadh anns na tasglainn is taighean-tasgaidh aice fhèin agus ann an taighean-tasgaidh neo-eisimeileach a tha ann an com-pàirt rithe
- iomairtean gus mothachadh a thogail mu dhualchas is eachdraidh ionadail
- coiteachadh gus am bi dualchas Gàidhlig na Gàidhealtachd ga nochdadh ann an obair bhuidhnean a tha a' dèiligeadh ri eachdraidh is àrainneachd na Gàidhealtachd.

GÀIDHLIG SA CHOIMHEARSNACHD: RAOINTEAN LEASACHAIDH			
Targaidean Rè ùine a' Phlana, deasaichear ceithir planaichean leasachaidh coimhearsnachd às ùr le buidhnean ionadail.			
Amas	Gnìomh	Oifigear(an) le Uallach	Ùine/Targaidean
A' cleachdadh Gàidhlig sa choimhearsnachd			
Buidhnean leasachaidh ionadail a' cruthachadh 'coimhearsnachdan' Gàidhlig	Buidhnean taice dhan Ghàidhlig ann an 4 sgìrean: an cuideachadh a' dèanamh phlanaichean ionadail Gàidhlig is gan cur an gnìomh*	Prìomh Oifigear Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd (PCLDO), an com-pàirt ri Bòrd na Gàidhlig (BnG)	4 buidhnean ri cur air chois agus 4 planaichean dèante 1 gach bliadhna, 2008 gu 2011
	Buidhnean ann an sgìrean eile mar as iomchaidh*		Bho 2009
Cur-seachadan tro mheadhan na Gàidhlig ann an sgìrean ann an sgìrean le foghlam tro mheadhan na Gàidhlig	Roghainnean tron Ghàidhlig ann am prògraman samhraidh (m.e. Gnìomhan Samhraidh, Out of Eden) ann an sgìrean le FTMG	Oifigearan sgìreil Ionnsachadh agus Cur-seachadan Coimhearsnachd (CLL), le CNAG, Out of Eden agus buidhnean eile	Co-dhiù 1 gach bliadhna anns gach tè den 20 sgìre le FTMG Iuchar 2008-2011
	Prògram sònraichte de chur-seachadan tro mheadhan na Gàidhlig do sgoilearan tro mheadhan na Gàidhlig aig gach ìre	Oifigearan sgìreil CLL	Co-dhiù 1 tachartas gach mìos ann an sgìrean le FTMG 2008-2011
Leudachadh ann an cothroman chur-seachadan/spòrs tro mheadhan na Gàidhlig	Lorg agus trèanadh luchd Gàidhlig mar choidsichean saor-thoileach fon phrògram Sgoiltean Gnìomhach	Oifigich sgìreil CLL, Co-òrdanaichean Sgoiltean Gnìomhach, BnG agus CNAG	1 choidse le Gàidhlig anns gach sgìre FTMG Bho Ògmhios 2008
	Cuir air dòigh tachartasan spòrs anns a' Ghàidhlig*		1 gach bhliadhna anns gach tè de na 3 Sgìrean Comhairle 2008-2011

Cultar na Gàidhlig			
Ro-innleachd chunbhalach airson leasachadh cultar agus ealain na Gàidhlig sa Ghàidhealtachd	Com-pàirt ann an dealbh ro-innleachd nàiseanta airson cultar na Gàidhlig agus ro-innleachd chultarail na Comhairle a bhith a' deiligidh ri Gàidhlig gu cothromach	PAECDO, mar phàirt de phròiseact com-pàirteachais BnG	2008-2011
Leasachadh thachartasan cultarail Gàidhlig agus taic dha na buidhnean a tha gan ruith	Taic do Fhèisean nan Gàidheal (FnG) gus Fèis bhliadhnail Blas a ruith	PAECDO, PCLDO, le Fèisean nan Gàidheal (FNG)	60% den àite làn agus 70% den luchd-èisteachd riarachtaiche 2007-2011
	Co-luadar ri luchd-ruith mhòdan ionadail gus na mòdan a dhèanamh nas tarraingiche dhan òigridh	MLG/OF/OLG, le Co-òrdanaichean Cultair, An Comunn Gàidhealach	Bun-loidhne stèidhte ann an 2008, 5% meudachaidh gach bliadhna às dèidh sin
Meudachadh àite na Gàidhlig ann an leasachaidhean cultarach	Gàidhlig aig cridhe Homecoming 2009	PAECDO, MLG/OLG	2009
	Stiùireadh air Gàidhlig ann an tachartasan ealain		2008 agus a' leantainn
Mothachadh air, agus barrachd ri fhaotainn de leabhraichean Gàidhlig is stuthan ioma-mheadhan eile	Taisbean stuthan Gàidhlig anns gach leabharlann	Leabharlann na Gàidhealtachd	Foghar 2008-2011
	Còmhla ri buidhnean eile, obraich gus foillseachadh Gàidhlig a mheudachadh	MLG/OLG, le OF, CLL, agus le BnG, Comhairle nan Leabhraichean, Seirbheis nan Leabharlann	Samhradh 2009
	Ruith bùthan-obrach air sgrìobhadh cruthachail*		2009-2011
	Com-pàirt ri luchd-solair stuth Gàidhlig eile	Manaidsear Ionnsachadh Fad-beatha	2008-2011
	Obraich le taoitearan gus stòrasan fhollaiseachadh	Oifigearan Leabharlann Sgìreil	2008-2011

A' togail mothachadh mu dhualchas na Gàidhealtachd			
A' Ghàidhlig a' nochdadh barrachd ann an ionadan dualchais	Leasachadh agus cur an gnìomh ro-innleachd, le cosgaisean, airson barrachd Gàidhlig ann an Taigh-tasgaidh na Gàidhealtachd an Ceann a' Ghiùthsaidh is Taigh-tasgaidh/Gailearaidh Ealain Inbhir Nis*	PAECDO	Ro-innleachd deasaichte, Ògmhios 2008 An gnìomh, 2011
	Brosnachadh agus taic do thaighean-tasgaidh neo-eisimeileach gu bhith a' leasachadh na Gàidhlig sna cruinnichidhean agus sa mhìneachadh aca, a' tighinn gu seo a bhith na phàirt de Aontan Ìre Seirbheis (AÌS) mar as iomchaidh *		Iomradh air Gàidhlig ann an AÌS, 2011
	Dualchas na Gàidhlig air a chur an cèill sna h-Ionadan Tasglainn Ùra		2010
Barrachd mothachaidh mu eachdraidh na sgìre, tro phròiseactan eadar na ginealaich	Gach Co-òrdanaiche Cultarach ri co-dhiù aon pròiseact a bhuineas ri dualchas a chur air do sgoilearan gach bliadhna	PAECDO	Gach bliadhna bhon Ghiblean 2008
	Pròiseact a' dèanamh feum den eòlas eachdraidheil a tha aig daoine aosta le Gàidhlig		2009-2010
	Am Baile ri stuthan lèir-chlaisneach sa Ghàidhlig a mheudachadh Dìleab 2007 sa Ghàidhlig air an làraich-lìn, Am Baile Barrachd pròiseactan sgoile Gàidhlig o Am Baile	Sgioba a' Bhaile	Meudachadh 20%, Dùbhlachd 2009 On Dùbhlachd 2008 Meudachadh 10%, on Lùnastal 2008
An crochadh air maoineachadh a bharrachd*			

**PLANA GÀIDHLIG
COMHAIRLE NA GÀIDHEALTACHD
2007-2011**

STRUCTAR TAICE

TAIC AIRSON LEASACHADH

Ro-ràdh

Cuiridh a' Chomhairle na àite, tro bhith a' stèidheachadh Comataidh Ghàidhlig agus Sgioba Leasachaidh Gàidhlig, structar làidir a bheir taic, gu poilitigeach agus gu gnìomhach, do na leasachaidhean a tha air am moladh sa Phlana.

San fharsaingeachd

Bidh Comhairle na Gàidhealtachd

- am measg nam prìomh bhuidhnean a thaobh leasachadh na Gàidhlig
- na deagh eisimpleir air leasachadh na Gàidhlig do ùghdarrasan ionadail
- a' toirt deagh bhuaidh air buidhnean poblach eile a thaobh taic dhan Ghàidhlig.

Planadh

Dh'fhoillsich Comhairle na Gàidhealtachd Prògram an Rianachd san Iuchar 2007. Tha am program a' sireadh co-ionannachd spèis dhan Ghàidhlig is dhan Bheurla tro Phlana Gàidhlig a thèid ath-sgrùdadh gach bliadhna. Bidh Plana Corporra ùr Chomhairle na Gàidhealtachd stèidhte air Prògram an Rianachd. Thèid geallaidhean a' Phlana a libhrigeadh le Seirbheis Foghlaim, Cultar agus Spòrs, le taic bho Sheirbheisean na Comhairle uile.

Gu h-àraidh, ni a' Chomhairle na leanas

- deasachadh Plana Gàidhlig a h-uile ceithir bliadhna
- measadh leantainneach air a' Phlana Ghàidhlig agus sgrùdadh bliadhnail
- sgrùdadh air na targaidean leasachaidh sa Phlana gach bliadhna, le sgrùdadh deireannach nuair a bhios beatha a' Phlana seachad.

Structar Taice

Cruthaichidh Comhairle na Gàidhealtachd structar taice poilitigeach is gnìomhach airson leasachadh na Gàidhlig. Nì i seo tro bhith

- cleachdadh Comataidh na Gàidhlig gus taic phoilitigeach a thoirt dhan Ghàidhlig agus gus ceannas a bhith aice air leasachadh na Gàidhlig sa Chomhairle

- Stiùiriche Foghlaim, Cultair agus Spòrs a bhith a' gabhail uallach airson leasachadh na Gàidhlig thairis air a' Chomhairle san fharsaingeachd
- stèidheachadh sgioba Gàidhlig, fo stiùireadh Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig
- stèidheachadh Buidheann Ro-innleachd a' Phlana Gàidhlig mar bhuidheann comhairleachaidh dhan sgioba, le riochdairean bho gach Seirbheis den Chomhairle
- toirt taic-airgid do bhuidhnean agus phròiseactan co-cheangailte ris a' Ghàidhlig, stèidhte air Aontan Ìre Seirbheis (AÌS), a rèir poileasaidh na Comhairle.

Ag obair còmhla ri feadhainn eile

Obraichidh a' Chomhairle còmhla ri buidhnean eile tro bhith

- co-obrachadh còmhla ri, agus a' brosnachadh, bhuidhnean eile ann an coileanadh amasan a' Phlana seo, gu ìre gum faod seo a bhith na chùmhnannt air taic ionmhais is air Aontan Ìre Seirbheis agus air ceadan dealbhachaidh ann an suidheachaidhean iomchaidh
- a' dèanamh cinnteach, tro chom-pàirteachas planaidh coimhearsnachd, gu bheil prìomhachas àrd aig a' Ghàidhlig
- dèanamh cheanglaichean ann an iomadh raon agus a' cruthachadh stòr-dàta de dhaoine le sgilean iomchaidh co-cheangailte ri leasachadh na Gàidhlig
- stèidheachadh fòram airson co-obrachadh eadar na h-ùghdarrasan ionadail
- stèidheachadh cheanglaichean ri coimhearsnachdan mhion-chànanach eile air feadh an t-saoghail, a' gabhail a-steach Biùro Eòrpach nam Mion-Chànan
- dèanamh cheanglaichean eadar na coimhearsnachdan Gàidhlig air a' Ghàidhealtachd agus ann an Alba Nuadh tro chuidhean agus co-iomairtean
- brosnachadh riaghaltasan na h-Alba agus Westminster gu bhith a' coileanadh an uallaich fon Chùmhnannt Eòrpach airson Mion-Chànain agus Cànan Sgìreil.

Tional fiosrachaidh

Airson gum bi a molaidhean airson leasachadh na Gàidhlig stèidhte air an fhiosrachadh agus a' chomhairle as fheàrr, stèidhichidh Comhairle na Gàidhealtachd, ann an com-pàirt ri Bòrd na Gàidhlig, pròiseactan rannsachaidh air cuspairean mar

- na rudan tha a' cur bacadh air cleachdadh na Gàidhlig san dachaigh is an teaghlach

- an dòigh as fheàrr air brosnachadh òigridh a thàinig tro fhoghlam tro mheadhan na Gàidhlig airson gun tog iad an teaghlaichean fhèin leis a' Ghàidhlig
- dòighean air daoine agus buidhnean a bhrosnachadh gus beachd bàigheil a bhith aca a thaobh na Gàidhlig
- na h-adhbharan a tha a' bacadh phàrantan o bhith a' cur an cloinne gu foghlam tro mheadhan na Gàidhlig agus na rudan a ghabhadh dèanamh gu seo a leasachadh
- measadh sgoilearan ann am foghlam tro mheadhan na Gàidhlig a thaobh an comas conaltraidh sa Ghàidhlig, agus mar a ghabhas piseach a thoirt air sin.

Leasaichear an dà phròiseact mu dheireadh an co-cheangal ri prìomhachasan rannsachaidh Bhòrd na Gàidhlig, mar a tha iad a' nochdadh ann am Plana Nàiseanta na Gàidhlig, earrann 3. Mar phàirt dhen obair seo, broснаichidh a' Chomhairle Bòrd na Gàidhlig gus artaigilean agus pàipearan a chomiseanadh a nì daoine mothachail air buannachdan dà-chànanaidh, èifeachdas teagasg bogaidh agus cho feumail is a tha ionnsachadh na Gàidhlig aig aois òig airson clann ullachadh gus cànanan eile a thogail às dèidh sin.

Buidseatan

Gabhaidh mòran de na h-iomairtean sa Phlana a chur air adhart tro bhuidseatan sheirbheisean no tro atharrachadh sna buidseatan a tha ann mu thràth. Ach tha cuid dhiubh an crochadh air maoineachadh a bharrachd. Bithear a' co-luadar ri Bòrd na Gàidhlig mun seo. Fillidh a' Chomhairle a-steach cosgaisean a bharrachd dha na buidseatan coitcheann aice mar as iomchaidh, an taobh a-staigh den stòras aice agus de bheatha a' Phlana.

Poileasaidhean agus Stiùiridhean Chomhairle na Gàidhealtachd

Tha am Plana Gàidhlig a' nochdadh dùrachd Chomhairle na Gàidhealtachd a bhith a' toirt co-ionannachd chothroman dhan a h-uile duine agus a bhith cur an aghaidh leth-bhreith, co-dhiù a bha e a dh'aon ghnothach no nach robh. Tha poileasaidhean na Comhairle ag ràdh gun obraich i gus a bhith a bhith cinnteach gu bheil cothrom co-ionann aig muinntir na Gàidhealtachd air obair agus seirbheisean a dh'aindeoin cinneadh, gnè, ciorram, aois no creideamh. Tha na h-iallan co-ionannachd seo a' gabhail a h-uile duine a-steach agus ag aithneachadh gu bheil iomadh seòrsa feumalachd fa leth nar coimhearsnachdan.

Gabhaidh am Plana Gàidhlig àite nam poileasaidhean a bha aig a' Chomhairle gu seo mun Ghàidhlig, leithid Plana Cànan is Cultair na Gàidhlig 2005 agus na Ro-innleachdan Gàidhlig aig Foghlam, Cultar agus Spòrs, Foghlam Tràth is Cùram-chloinne agus Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd. Tha seo cuideachd fìor mun stiùireadh air cùisean leithid soidhnichean dà-chànanach, foirmean is aithisgean a bha ann roimhe.

SGRÙDADH CUR-AN-GNÌOMH A' PHLANA

Bidh e an urra ri Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig sgrùdadh leantainneach a chur air dòigh air na pròiseactan sa Phlana, sgrùdadh sònraichte a dhèanamh aig deireadh gach bliadhna agus aithisg dheireannach a dhèanamh aig deireadh ceithir bliadhna a' Phlana air am bi dara Plana Cànan na Comhairle stèidhte.

Gus seo a dhèanamh, iarraidh am Manaidsear aithisgean ràitheil air na h-oifigearan a tha an urra ri gach pròiseact, mar a thathas a' dèanamh mu thràth do Riaghaltas na h-Alba air pròiseactan nan Tabhartasan Sònraichte. Beachdaichidh Buidheann Ro-innleachd a' Phlana Ghàidhlig air na h-aithisgean seo. Bheir buill na buidhne sin am fiosrachadh iomchaidh air ais gu na roinnean aca fhèin dhen t-Seirbheis. Cuiridh Seirbheis Foghlaim, Cultar is Spòrs na h-aithisgean cuideachd chun an Àrd-cheannard mar phàirt de shiostam Clàraidh Adhartais Stiùiridh Ràitheil na Comhairle.

Foillsichidh Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig aithisg mhionaideach gach bliadhna le sgrùdadh air cur-an-gnìomh a' Phlana stèidhte air na h-aithisgean ràitheil. Thèid an aithisg a chur fa chomhair Comataidh Ghàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd airson iad beachdachadh oirre agus thèid leth-bhreac cuideachd gu Bòrd na Gàidhlig.

Nuair a bhios ceithir bliadhna a' Phlana a' teannadh gu deireadh, nì a' Chomhairle measadh dheireannach air chur-an-gnìomh a' Phlana Ghàidhlig. Cuirear seo gu Bhòrd na Gàidhlig, mar a tha air iarraidh fo Phlana Nàiseanta na Gàidhlig, agus sgaoilear leth-bhreacan gu farsaing. Bidh an aithisg seo na stèidh airson an ath cheum de phlanadh leasachadh na Gàidhlig ann an Comhairle na Gàidhealtachd.

NEACH-IONAID NA COMHAIRLE

'S e Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig an Neach-ionaid airson Plana Gàidhlig Chomhairle na Gàidhealtachd.

BEAG-FHACLAIR AGUS GIORRACHAIDHEAN		
<i>Ainm</i>	<i>Giorrach.</i>	<i>Notaichean</i>
Ainmean Àite na h-Alba	AÀA	Com-pàirteachas comhairleachaidh air ainmean-àite Gàidhlig air feadh Alba
Àireamh bun-loidhne		Loidhne suidhichte aig toiseach pròiseact a chleachdar gus adhartas a thomhas
Am Baile		Làrach-lìn eachdraidheil
An Comunn Gàidhealach		Buidheann-taic nam mòdan
Aonta Ìre Seirbheis	AÌS	Cùmhnant eadar a' Chomhairle agus buidhnean ag innse dè an t-seirbheis ris a bheil dùil airson taic airgid àraidh
Biùro Eòrpach nam Mion-chànan	EBLUL	Buidheann neo-eisimeileach a' brosnachadh mhion-chànanan tarsainn na Roinn Eòrpa
Blas		Fèis ealain Cheilteach
Bòrd na Gàidhlig	BnG	Buidheann Ghàidhlig stèidhte fo Achd 2005
Care and Learning Alliance	CALA	Foram taic com-pàirteachais
Comann nam Pàrant (CnP)	CnP	Buidheann nàiseanta le meuran ionadail, a' riochdachadh phàrant le clann ann am FTMG
Comhairle nan Sgoiltean-àraich	CNSA	Buidheann shaor-thoileach le ùidh ann an taic teaghlaich agus foghlam ro-sgoile Ghàidhlig
Comunn na Gàidhlig	CNAG	Buidheann leasachaidh Gàidhlig nàiseanta
Co-òrdanaiche Sgoiltean Gnìomhach		Leasachadh spòrs am measg na h-òigridh
Cùmhnant Eòrpach airson Mion-Chànain agus Cànan Sgìreil		Reachdas na Comhairle Eòrpaich do mhion-chànanan a shoidhnig Riaghaltas Bhreatainn
Fèisean nan Gàidheal	FNG	Buidheann-taic nam fèisean
Foghlam, Cultar agus Spòrs	ECS	
Foghlam tro mheadhan na Gàidhlig	FTMG	
'Gaelic is all around'		Aonad air bhidio ag amas air eòlas a thoirt do sgoilearan bun-sgoile air a' Ghàidhlig
Gàidhlig Luchd-ionnsachaidh sa bhun-sgoil	GLPS	Prògram nàiseanta a' toirt taic do theagasg na Gàidhlig aig ceann shuas na bun-sgoile
Homecoming 2009		Bliadhna chomharraichte ag amas air luchd-imrich agus an sliochd a thàladh a dh'Alba
Ionnsachadh agus Cur-seachadan Coimhearsnachd	CLL	
Learning and Teaching Scotland	LTS	Buidheann nàiseanta a' toirt taic do ionnsachadh agus teagasg
Manaidsear Leasachaidh Gàidhlig	MLG	
Oifigear Foghlaim	OF	
Oifigear Foghlaim Tràth Gàidhlig	OFTG	
Oifigear Leasachaidh Gàidhlig	OLG	
Out of Eden		Seirbheis ag obair a-mach à Eden Court
Prìomh Oifigear Foghlam Ealain agus Leasachaidh Cultarach	PAECDO	Raon: ealain ann am foghlam, na h-ealain, dualchas agus Gàidhlig sa choimhearsnachd
Prìomh Oifigear Leasachaidh Ionnsachadh agus Leasachadh Coimhearsnachd	PCLDO	An urra ri foghlam neo-fhoirmeil òigridh agus inbheach agus ri neartachadh choimhearsnachdan
Roinn Leasachadh Luchd-obrach		An urra ri trèanadh luchd-obrach
Stòrlann		Buidheann nàiseanta stuth-teagaisg Ghàidhlig